

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Blinken Prezident
İlham Əliyevə
zəng etdi -
təfərrüat
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4 aprel 2024-cü il Cümə axşamı № 58 (8431) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bələdiyyələrə hansı səlahiyyətlər verilməlidir - yeni status, gözləntilər

"Türkiyə nümunəsi Azərbaycan üçün örnek ola bilər"

yazısı səh.3-də

Ağalarovlara qarşı məhkəmə iddiaları - siyasi qərar, yoxsa...

yazısı səh.8-də

Casus şəbəkəsinə qadınların cəlbə tendensiyası - yeni texnologiya, yoxsa...

yazısı səh.6-da

İsa Qəmbər başqanlığa geri dönür - keçmiş müsavətçilər da qayıdırmı...

yazısı səh.4-də

Tokayevin İrəvan səfərinə Bakıdan reaksiya

yazısı səh.3-də

Yenə pandemiya, yenə Çin - virus müharibəsi...

yazısı səh.11-də

Gürcüstan Azərbaycan və Türkiyəyə niyə arxa çevirir? - rəy

yazısı səh.7-də

Taksi sürücüləri üçün narkotest tələbi - kimlər sənəd ala bilməyəcək?

yazısı səh.14-də

Rusiya ilə ticarət təhlükəli hala gəldi: Azərbaycana təhdid varmı...

yazısı səh.12-də

Ramazan ayının 25-ci günü

İftar 19.23. İmsak 04.49-dək (Bakı)

25-ci günün duası: "İlahi, mənə bu gün dostlarını istəyən və düşmənlərini düşmən sayanlardan qərar ver! Məni sonuncu Peyğəmbərin (s) din və şəriətini üstün tutub, ona gözəl əməl edənlərdən qərar ver! Ey peyğəmbərlərin qəlblərini hər bir sıxıntı və sapqınlıqdan qoruyan Allah!"

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

QƏRBİN BÖLGƏDƏ TƏXRİBAT PLANININ İLK ATƏSİ - NİYƏ NAXÇIVAN?

Brüssel görüşü öncəsi tətiyin çəkilməsi kimin marağında ola bilər?; Rusiya Ermənistanın məğlubiyyətinin səbəblərini Qərbdə axtarmağı tövsiyə edir; azərbaycanlı ekspertlərdən ilginclər

yazısı səh.5-də

Azərbaycana xaricdən pul köçürmələrinin azalmasının səbəbi - təhlil

Rusiyadan ölkəyə göndərilən pullar ümumi köçürmələrin yarısından çoxunu təşkil edir

yazısı səh.10-da

Sona Əliyeva:
"İran terror təhdidinə görə Azərbaycandan üzr istəməlidir"

yazısı səh.7-də

Tofiq Zülfüqarov:
"İşğaldakı kəndlərimizin məsələsi artıq həll olunub"

yazısı səh.9-da

Prezident İlham Əliyev
Rauf Arifoğlunu təltif etdi

yazısı səh.2-də

Prezident İlham Əliyev Rauf Arifoğlunu təltif etdi

“Yeni Müsavat” Media Qrupunun rəhbəri, Əməkdar jurnalist Rauf Arifoğlu “Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923–2023)” yubiley medalı ilə təltif edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Rauf Arifoğlu Prezident İlham Əliyevin 2 fevral 2024-cü il tarixli, 4289 nömrəli Sərəncamı ilə təltif olunub.

Yubiley medalını Rauf Arifoğlu və bir qurup ictimai xadim Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Ədalət Vəliyev təqdim edib.

Təqdimat mərasimində çıxış edən Rauf Arifoğlu ali təltifə görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirib. O deyib ki, bu ali mükafat ona və rəhbərlik etdiyi media qrupuna olan yüksək etimadın, inamın göstəricisidir. Müzəffər Ali Baş Komandan, Azərbaycanı qələbələrə, zəfərlərə çıxartmış İlham Əliyevin imzası ilə belə bir mükafata layiq görülmək onun üçün şərəfdir: “Heydər Əliyev kimi böyük siyasətçinin, Azərbaycan dövlətinin qoruyucusunun və bugünkü zəfərlərimizin əsasını qoyan Ümummilli liderin adını daşıyan medalla layiq görülmək həm də böyük məsuliyyət yaradır. Bu məsuliyyətin fərqində olaraq, Azərbaycan dövlətinə və dünya türklüyünün maraqlarına xidmətə davam edəcəyik”.

Musavat.com bildirir ki, “Heydər Əliyevin 100 illiyi” yubiley medalı Azərbaycanın mövcud olan medalları sırasında statusuna görə birincidir.

İsrailin Azərbaycandakı səfirliyi fəaliyyətini normal rejimdə davam etdirir

İsrailin Azərbaycandakı səfirliyi fəaliyyətini davam etdirir, səfirliyin fəaliyyətində heç bir dəyişiklik yoxdur.

Bu barədə İsrailin Azərbaycandakı səfirliyindən APA-nın sorğusuna cavab olaraq bildirilib.

Qeyd edilib ki, səfirliyin iş fəaliyyətində heç bir dəyişiklik yoxdur və diplomatik korpus normal rejimdə fəaliyyətini davam etdirir.

Qeyd edək ki, sosial şəbəkələrdə İran mənbələrinə istinadən İsrailin Bakıdakı və Əbu-Dabidəki səfirliklərinin təxliyə olunması barədə məlumatlar yayılıb.

Blinken İlham Əliyevə zəng etdi

Aprelin 3-də ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Prezident İlham Əliyevə zəng edib.

Musavat.com xəbər verir ki, Blinken aprelin 5-də ABŞ, Aİ və Ermənistan arasında keçiriləcək üçtərəfli görüşün Azərbaycan tərəfdə narahatlıq doğurduğuna dair xəbərlər aldığı və bu xüsusda Prezident İlham Əliyevlə danışaraq məsələyə aydınlıq gətirilməsini vacib hesab etdiyini deyib.

Dövlət katibi sözügedən görüşün əsas mahiyyətini Ermənistanın iqtisadi inkişafı məsələlərinin təşkil edəcəyini diqqətə çatdırıb.

İlham Əliyev qeyd edib ki, onda olan məlumata görə, üçtərəfli görüşə hazırlıq prosesində Ermənistan hərbi dəstək və birgə hərbi təlimlərin keçirilməsi, Azərbaycanla sərhədyanı ərazilərdə hərbi infrastrukturun yaradılması, Aİ-nin Avropa sülh mexanizmi xətti ilə və ABŞ büdcəsi hesabına Ermənistanın silahlandırılması kimi məsələlər də müzakirə olunub. Dövlətimizin başçısı anti-Azərbaycan mahiyyəti daşıyan bu kimi addımların, o cümlədən Fransa tərəfindən də Ermənistanın silahlandırılması siyasətinin regionda silah yarışına rəvac verdiyini və təxribatlara gətirib çıxaracağını vurğulayıb.

Dövlət başçısı Azərbaycanın 2022-ci ildə Praqa görüşü zamanı qəbul edilmiş bəyanata və Almatı bəyanatına sadıq olduğunu vurğulayıb.

Prezidentin qənaətinə görə, aprelin 5-də keçirilmiş görüşdə ABŞ,

Telefon danışığı zamanı Blinken 5 aprel görüşünün Azərbaycanla qarşı olmadığını vurğulayıb.

Söhbət əsnasında Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh danışıqlarına dair müzakirə aparılıb. Prezident Əliyev xarici işlər nazirlərinin sülh müqaviləsinin mətni üzrə Berlində apardıqları danışıqların prosesin irəlilədilməsi baxımından faydalı olduğunu və danışıqların sürətləndirilməsinə ehtiyac olduğunu deyib.

Həmçinin dövlətimizin başçısı Qərbdə Azərbaycanın Ermənistanla hücum etməkdə niyyətində olduğu barədə səsləndirilən ittihamların tamamilə əsassız olduğunu vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyev aprelin 2-də Parisdə E. Blinkenlə keçirilmiş mətbuat konfransında Fransa xarici işlər nazirinin yalan danışaraq, Azərbaycanı Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımadıqda və Ermənistanla qarşı təhlükə mənbəyi olmaqda ittiham etdiyini bildirib.

Dövlət başçısı Azərbaycanın 2022-ci ildə Praqa görüşü zamanı qəbul edilmiş bəyanata və Almatı bəyanatına sadıq olduğunu vurğulayıb.

Prezidentin qənaətinə görə, aprelin 5-də keçirilmiş görüşdə ABŞ,

Aİ və Ermənistan üçtərəfli görüşünün qeyri-şəffaf hazırlanması, qeyri-inklüziv xarakter daşması və Azərbaycanın haqlı iradlarına baxmayaraq təxirə salınmaması Cənubi Qafqazda sülhə, əməkdaşlığa deyil, ayrıcılıqların və nəticə etibarilə, gərginliyin yaranmasına gətirib çıxaracaq.

Söhbət zamanı Azərbaycan və ABŞ arasında ikitərəfli əməkdaşlıq məsələlərinə də toxunulub. Blinken bu ilin fevralında Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Prezident İlham Əliyevlə apardığı müzakirələri qeyd edərək, ölkəsinin müxtəlif sahələrdə Azərbaycanla əməkdaşlığı genişləndirmək niyyətində olduğunu vurğulayıb. O, həmçinin COP29 çərçivəsində iki ölkənin nümayəndə heyətlərinin təmaslarını qeyd edib.

Prezident Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində keçirilmiş görüşdə müzakirə olunan istiqamətlər üzrə Azərbaycanın da ABŞ-la ikitərəfli əlaqələrinin inkişafında maraqlı olduğunu, COP29-un iqlim dəyişikliyi məsələləri və yaşıl texnologiyalar sahəsində ölkələrimiz arasında əməkdaşlıq üçün yaxşı imkanlar yaratdığını bildirib.

Naxçıvan Penitensiar Xidmətinin sabiq rəisinə hökm oxundu

Naxçıvan Penitensiar Xidmətinin sabiq rəisi, ədliyyə general-mayoru Tofiq Həsənovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

APA-nın Naxçıvan bürosu xəbər verir ki, bu gün Naxçıvan Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Hüseyn Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub.

Məhkəmənin hökmü ilə təqsirləndirilən Tofiq Həsənov 10 il müddətinə azadlıqdan məhrum olunub.

Gənclər arasında xərçəng xəstəliyinin yayılmasının səbəbləri

Gənclər arasında xərçəng xəstəliyinin yayılmasının səbəbi düzgün olmayan qidalanma, sosial izolyasiya və zərərli vərdişlər, antibiotik istifadəsi ilə əlaqəli bağırsağ bakteriyalarında dəyişikliklər ola bilər.

Bu barədə “Daily Mail” qəzeti ABŞ Milli Səhiyyə İnstitutunun ekspertlərinə, britaniyalı, avstraliyalı və amerikalı onkoloqlara istinadla məlumat yayıb.

Amerikalı onkoloq Veda Gearynin fikrincə, xəstəliyin artması qismən həyat tərz faktorları ilə bağlı ola bilər. Edinburq Universiteti alimlərinin araşdırma nəticələrində siqaret, spirtli içki qəbulu, həmçinin qırmızı ət və yüksək duzlu qidaların gənc yaşda xərçəngə tutulma ehtimalını artırdığı qeyd edilib.

Tədqiqatçı Daniel Buchanan qeyd edib ki, bağırsağ mikrobiomunda patoloji dəyişikliklər 45 yaşdan kiçik insanlarda daha az aşkar oluna bilər.

Alimlərin fikrincə, bu, antibiotiklərin daha geniş istifadəsi ilə bağlı ola bilər. Medianews.az

Bu ilin sonunda ölkədə keçiriləcək bələdiyyə seçkilərindən sonra formalaşan yeni yerli özünüidarəetmə orqanlarının tam fərqli səlahiyyətlərinin olacağı gözlənilir. Bunun üçün artıq hüquqi baza formalaşdırılır. Belə ki, aprelin 5-də Milli Məclisin iclasında "Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi, habelə "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi müzakirəyə çıxarılacaq. Üçüncü oxunuşda qəbul ediləcək layihələrdə konkret nələr nəzərdə tutulur? Siyasətçi olaraq nə düşünürsünüz, ölkədə bələdiyyələrə hansı konkret hansı səlahiyyətlər verilməlidir? Böyük şəhərlərdə mer seçkisi üçün də hüquqi baza formalaşdırılacaqmı? Türkiyə modelinin tətbiqi real görünürmü?

Ağ Partiya başqanı Turan Abbaslı bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin artırılacağına inanır: "Əslində burada üzücü bir proses yaşanmaqdadır. O da ondan ibarətdir ki, iqtidarda belə bir ənənə yoxdur, hansısa bir qanun layihəsi, təklif müzakirə olunanda parlamentdə təmsil olunmayan partiyalara bu qanun layihəsi göndərilir. Yeni biz bilmirik ki, bu qanun layihəsində hansı məsələlər qoyulub, hansı məsələlərin qəbulu, müzakirəsi gözlənilir. Bu da dolaşması ilə bizi, yeni parlamentdə təmsil olunmayan partiyaları bu qanun layihələrinin müzakirəsindən, mövqə bildirməkdən kənarda saxlayır. Belə olmalıdır. Digər tərəfdən, inanmıram ki, Azərbaycan hökuməti bələdiyyələrlə bağlı hansısa strateji dəyişikliklər etsin, onlara hansısa xüsusi statuslar versin. O zaman gerek uzun illərdir Azərbaycanda idarəetmə forması olan icra strukturları ləğv olunsun, yaxud da onlar formal xarakter daşısın və bütün səlahiyyətlər bələdiyyələrə verilsin. İqtidar təyinatlı orqanının səlahiyyətlərini alıb bələdiyyələrə verməz, öz səlahiyyətlərini azaltmaz. Bu baxımdan xüsusi olaraq hansısa dəyişikliklərin olacağına, böyük şəhərlərdə mer, bələdiyyə seçkilərinin keçiriləcəyinə inanmıram. Formal şəkildə 1-2 dəyişiklik ola bilər. Real təsir imkanı olmayan dəyişikliklər də mümkündür. Bir də iqtidar təmsilçilərinin də ara-sıra səsləndirdikləri bələdiyyələrin sayının azaldılması ola bilər. Bu şəkildə bələdiyyə institutunun olmağındansa, olmamağı yaxşıdır. Bu, büdcə üçün də daha faydalı olar. Ya icra hakimiyyətləri, ya da bələdiyyələr qalmalıdır".

AMİP liderinin köməkçisi Əli Orucov da fərqli düşünmür: "İnsanlar bələdiyyələrə torpaq alveri ilə məşğul olan bir ünvan kimi yanaşır. Seçkilərin institutlarına və seçki sistemə olan ənənəvi, neqativ münasibət, icra hakimiyyətinin güclü təsiri nəhayət

dominantlığıdır. Təkcə bələdiyyələr deyil, hətta qanunverici hakimiyyət olan parlamentin özü də icra hakimiyyətindən asılıdır. Səlahiyyət bölgüsü icra, qanunverici və hakimiyyət qollarında da pozulub. İlk növbədə seçkilə qurumlarına və seçki sistemə

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bu sahə üzrə Türkiyə modelinə keçilməsini önəmli sayır: "Azərbaycanda bələdiyyələrin statusunun artırılmasına ehtiyac var. Təəssüf ki, Azərbaycanda bələdiyyələr əsa-

Bələdiyyələrə hansı səlahiyyətlər verilməlidir - yeni status, gözləntilər

"Türkiyə nümunəsi Azərbaycan üçün örnek ola bilər"

bələdiyyələri indiki acınacaqlı vəziyyətə saldı. Bu gün bələdiyyələrin fəaliyyəti demək olar ki, hiss olunmur, onların nə işlə məşğul olmaları haqqında da cəmiyyətdə aydın təsəvvür yoxdur. İnkişaf etmiş ölkələrdə bələdiyyələr uğrunda mübarizə parlament uğrunda mübarizədən daha aktiv olur. Bələdiyyələrdə ağır qazanmaq siyasi hakimiyyətə aparan yolu açıq və daha da yaxınlaşdırır. Biz bunu qardaş dövlət olan Türkiyə təcrübəsində bir daha gördük.

Azərbaycanda bələdiyyələrin nədən öz səlahiyyətlərini icra edə bilməməsini onun statusu ilə birbaşa bağlı hesab etmirəm. Bu günədək bələdiyyələrlə bağlı 20-yə yaxın qanun qəbul edilib. 1999-cu il 2 iyulda qəbul edilmiş "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Qanunla bələdiyyələrə normal fəaliyyətləri üçün hüquqi baza yaradılıb. Bələdiyyələrə bir qeyri-dövlət sistemi kimi qanun çərçivəsində yerli əhəmiyyətli məsələləri müstəqil və sərbəst şəkildə həll etmək hüququnu həyata keçirmək imkanı verilib. Problem bələdiyyələrlə bağlı qanunların işləmə mexanizmində və sərbəstlik verilməməsində, ən əsası isə ölkə üçün xarakterik olan icra hakimiyyətinin

münasibət dəyişməlidir. Hər hansı bir qurumun normal fəaliyyət göstərməsi üçün onun maliyyə dayaqları olmalıdır. Bələdiyyənin istehsal, xidmət və digər iqtisadi fəaliyyəti əlçatan deyil. Halbuki yerli sosial, iqtisadi və xidmət sahələri bələdiyyələrin ixtiyarına verilməlidir. Bələdiyyələrin normal büdcəsi formalaşdırılmalıdır ki, yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf, habelə yerli iqtisadi və ekoloji proqramlar işləyib hazırlasın və həyata keçirsin. Bunların heç biri yoxdur.

Hakimiyyət bələdiyyələrin inkişafında və yerli özünüidarəetmə orqanı kimi müstəqil olmalarında o qədər də maraqlı deyil. Biz dəfələrlə təklif və tələb etmişik ki, bələdiyyələrin icra hakimiyyətindən asılılığı aradan qaldırılsın və onların öz səlahiyyətlərinə imkan yaradılsın. Həmçinin böyük şəhərlərdə idarəetmə seçkilə olsun və kollegial idarəçiliyə verilsin, bu da qulaqardına vurulur. Lakin əminəm ki, gec-tez bu hökumət islahatlara getmək və bələdiyyələri yerli özünüidarəetmə funksiyalarının icrasına və bu institutunun inkişafına şərait yaratmağa getməyə məcbur olacaq. Bu həm də hökumətin yükünü azaldardır".

sən torpaq satışı ilə tanınır. Bəzi hallarda isə torpaq satışında neqativ hallar qeydə alınır. Son illərdə bir sıra bələdiyyə başçısının həbsi məhz torpaq satışı ilə bağlı neqativ hallarla bağlı olub. Halbuki bələdiyyələrin əsas vəzifəsi insanlara xidmət olmalıdır. Ancaq bu xidməti həyata keçirmək üçün bələdiyyələrin büdcəsinin formalaşmasına ehtiyac var. Həmin büdcə isə təkcə bələdiyyə sədrinin istəyi əsasında xərclənməməlidir. Bələdiyyə məclisləri büdcənin xərclənməsinə nəzarət etməlidir. Bələdiyyələrin funksional fəaliyyətinin siyasi tərəfi də var. Bələdiyyə seçkiləri iddialı siyasi partiyaların yarışmasına şərait yaratmalıdır. Siyasətçilərin və fəal vətəndaşların tamamı Azərbaycanın 125 yerli parlamentinin üzvü ola bilməzlər. Azərbaycan üzrə bələdiyyələrin sayı isə çox olduğundan fəalları bu sahədə özlərini sınaqları və insanlara xidmət göstərməsi mümkündür. İnsanlar da həmin xidmətə görə bələdiyyə sədrinə və bələdiyyə məclislərinin üzvlərinə qiymət verəcəklər. Strateji müttəfiqimiz Türkiyə nümunəsi Azərbaycan üçün örnek ola bilər".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Tokayevin İrəvan səfərinə Bakıdan reaksiya

Qazaxıstan lideri Ermənistanla hansı şərti qoya bilər?

Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Kassim-Jomart Tokayev yaxın vaxtlarda Ermənistanla rəsmi səfər edəcək. Bu barədə Ermənistan hökumətindən bildirilib.

Rəsmi səfərin detalları aprelin 2-də İrəvanda Ermənistan-Qazaxıstan Hökumətlərarası Komissiyasının iclasında müzakirə edilib.

Kassim-Jomart Tokayev yaxın günlərdə keçiriləcək biznes forumunda iştirak edəcək.

Qazaxıstan Azərbaycanın dostudur və ən yaxın strateji tərəfdarlarındandır. Eyni zamanda Turançılıq məsələsində əsas ölkələrdəndir.

Azərbaycanla Ermənistan arasında hələ sülh imzalanmamış Qazaxıstanın İrəvanla yaxınlaşması, Tokayevin rəsmi səfərinə Bakının münasibəti necədir? Tokayev Ermənistan qarşısında hansı şərtləri qoya bilər və qoymalıdır?

AMİP sədri Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan və Qazaxıstan Türk Dövlətləri Təşkilatında təmsil olunurlar. Bu, sıradan bir təşkilat deyil. Bu təşkilatda təmsil olunan dövlətləri həm də ideoloji bir bağlılıq bir-birinə yaxınlaşdırır. Bu da Turan ideologiyasıdır və təbii ki, bu ideologiyaya qarşı olan, bu ideologiyaya düşmən mövqedə dayanan dövlətlərə münasibət də adekvat olmalıdır: "Məlumdur ki, Turançılıq ideologiyasına qarşı bir nömrəli düşmən kimi istifadə olunan dövlət Ermənistandır. Bu mənada təbii ki, Qazaxıstan-Ermənistan münasibətlərinə Qazaxıstan tərəfi özü çəki-düzən verməlidir. Hadisələri qabaqlamaq istəməzdim, dövlətlər arasında münasibətlər müxtəlif səbəblərdən yaxınlaşmalara səbəb olur. İqtisadi səbəblər və digər strateji səbəblər meydana gəlir. Amma bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, Qazaxıstan Ermənistanla münasibətlərində mütləq mənada Azərbaycanı və təmsil olunduğu Türk Dövlətləri Təşkilatının mövqelərini nəzərə almalıdır. Təəssüflə xatırlatmaq istəyirəm ki, hələ 2000-ci illərin əvvəllərində Qırğızıstanın o zamankı prezidenti Əsgər Akayev Ermənistanı ziyarət etmək üçün yola çıxdı, eyni zamanda saxta soyqırımı abidəsini də ziyarət etmiş və baş əymişdi. Bu da türk dövlətləri, xüsusilə də Azərbaycan Türkiyə tərəfindən olduqca mənfəət qarşılanmışdı. Güman edirəm ki, bu səhv bir daha heç bir türk dövləti lideri tərəfindən təkrarlanmayacaq. Bunu xatırlatmaqda fayda var".

A.Əlizadə hesab edir ki, Azərbaycan tərəfi də səfər öncəsi diplomatik vasitələrlə, diplomatik kanallarla Qazaxıstan rəsmilərinin diqqətinə bir sıra rəsmiləri çatdırmalıdır: "Xüsusilə də ermənilərin illər uzununu Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlaması və təkcə işğalla kifayətlənməyərək Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları, Turançılıq ideyasına düşmən alət olaraq istifadə olunduğu unudulmamalıdır. Bu amillər tormozlayıcı faktor kimi Qazaxıstan rəsmilərinin diqqətində olmalıdır. Azərbaycanın maraqları ilə bağlı digər bir sıra məsələlər də diplomatik kanallarla Qazaxıstan rəsmilərinin diqqətinə çatdırıla bilər. Ermənistan bu gün elə bir durumdadır ki, müxtəlif vasitələrlə dünyaya çıxış axtarır, özünü dalana salıb. Bu vəziyyətdən çıxmağın yollarından biri kimi Qazaxıstanla münasibətləri gücləndirməyi görür. Əvəzində Qazaxıstan tərəfi Azərbaycanın, Türkiyənin və bütövlükdə Türk dünyasının tələblərini İrəvana çatdırmalıdır. Ermənistan qarşısında türk dövlətlərinə ərazi iddialarından əl çəkməsi şərti irəli sürülsə, daha yaxşı olar. Eyni zamanda Qazaxıstanın özünün də maraqlarına cavab verəcək Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı İrəvan qarşısında tələblər qoyulmalıdır. Türk dövlətlərinin birliyindən, ideologiyasından sapmalar xəyanətə bərabər addım kimi qəbul edilə bilər".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Əfv Komissiyasının iclası keçirilib

Azərbaycan Prezidenti yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının iclası keçirilib.

İclasda komissiyaya daxil olan müraciətlərə baxılıb. Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid APA-ya deyib ki, komissiyada 700-dən çox müraciətə baxılacaq: "Burada həbsdə olan qadınlar, əcnəbilər, hərbi qulluqçular, yol-nəqliyyat hadisələri ilə bağlı həbs olunanlar, ömürlük məhkumlar və sairə barədə müraciətlərə baxılacaq. İlk iclasda 100-dən artıq müraciətə baxıldı. Gərgin və məhsuldar müzakirələr oldu".

Qeyd edək ki, komissiyanın iclasları 28 May - Müstəqillik Günü ilə əlaqədar nəzərdə tutulan əfvlə bağlı keçiriləcək.

Azər Abizadə

Elm və təhsil nazirinə yeni müşavir təyin olundu

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevin əmri ilə Azər Abizadə nazir müşaviri təyin edilib.

Bu barədə APA-ya nazirlikdən xəbər verilib.

Qeyd edilib ki, Azər Abizadə bakalavr təhsilini Türkiyənin Boğaziçi Universitetində biznesin idarə edilməsi ixtisası üzrə fərqlənmiş və bitirib. Məzun olarkən "İlin ən uğurlu xarici məzunu" mükafatına layiq görülüb. 2012-ci ildə ABŞ-ın Roçester Universitetində iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə yiyələnib.

Azər Abizadə 2012-ci ildən ADA Universitetində baş müəllim, 2017-ci ildən isə dosent olaraq çalışıb. İşlədiyi müddət ərzində oyunlar nəzəriyyəsi ilə bağlı bir çox nüfuzlu jurnallarda elmi məqalələri dərc olunub. ADA Universitetinin "İlin ən uğurlu müəllimi və alimi" mükafatını alan ilk müəllimdir.

Xəbər verildiyi kimi, Müsavat Partiyasının keçmiş başqanı, Milli Strateji Düşüncə Mərkəzinin sədri İsa Qəmbər rəhbərliyə geri dönəcəyi barədə xəbərlər yayılıb. Müsavatçıların partiyanın mayın 4-də keçiriləcək qurultayında sabiq başqanın namizəd olmasını israrla istədikləri, bunun üçün ondan xahişlərin edildiyi də bildirilir.

Qeyd edək ki, martın 30-da Müsavat Məclisinin iclasında İsa Qəmbərin namizədliyi irəli sürülüb. Belə bir təşəbbüslə Məclis sədri Nüşabə Sadiqlının çıxış etdiyi qeyd olunur. Hələlik İ. Qəmbər qərarını açıqlamayıb. Amma 30 martdakı iclasda namizədliyini irəli sürən hər kəsə təşəkkür etdiyi və yaxın günlərdə qərarını açıqlayacağı ilə bağlı vəd verdiyi bildirilir.

Xatırlatma verək ki, İsa Qəmbər Müsavat Partiyasının 2014-cü ildə keçirilən qurultayında başqanlığa namizədliyini irəli sürməyib. Həmin qurultayda 4 namizəd var idi. Onlar hazırkı Müsavat başqanı Arif Hacı, AĞ Partiya başqanı Tural

nim də məlumatım var. Məlumatı mediadan almışam. Açıq, bu baş verərsə, buna təəccüblənərim. Çünki zaman-zaman bu söhbət ortaya çıxanda İsa bəy deyirdi ki, başqanlığa qayıtmayacam. Mənim nə Arif Hacı, nə də İsa Qəmbərlə şəxsi problemim var. Sadəcə, Arif Hacı ilə zehniyyət, düşüncə fərqi var idi. O, populizmin, mən təkamülün tərəfdarı idim. Onlar "inqilabçılar" idi. Elə düşündülər ki, inqilabi fikirlər söyləməklə nəyəsə nail olmaq olar. Zaman göstərdi ki, bunlar utopik söhbətlər idi. Arif Hacıgil o partiya

İsa Qəmbər başqanlığa geri dönür - keçmiş müsavətçilər də qayıdırmı...

Səxavət Əlisoy: "Ömürlərini tam şəkildə siyasətə həsr edənlərdən geri dönmənlər ola bilər"

Adil Qeybullayev: "Partiyaya geri dönməklə bağlı təklif gəlsə..."

Yadigar Sadiqlı: "İsa Qəmbərin başqanlığının müzakirə olunması..."

Nizaməddin Quliyev: "İsa bəy qayıtsa, bu barədə düşünərim"

gedəcəyi təqdirdə Müsavatda qayıtmaq barədə düşünmənin tərəfdarı deyildim. Burada hər şey İsa Qəmbər faktoruna bağlı deyil. Düzdür, birinci şəxsdən çox şey asılıdır. Təəssüf ki, o zaman onun başqanlıqdan getməsinə nail ola bilmədik. İndi insanlar yaşlaşıb, həyatdan köçənlər var. Burada siyasi perspektiv məsələsi də rol oynayır. Partiyanın zəifləməsində həm bu faktorlar rol oynayıb, həm də təbii ki, başqan faktorunu da rol oynamamış deyil. Amma istənilən halda İsa Qəmbər partiyaya qayıdarsa, partiyanın toparlanması olacaq. Lakin partiyanın keçmişdəki gücünə qayıdacağını real görmürəm".

Müsavatın sabiq Di-van üzvü Adil Qeybullayev indidən bir söz demək fikrində deyil: "Açıq, hansısa siyasi partiyada təmsil olunmaq fikrim hələ ki yoxdur. Gənclər irəli getməlidir. Getdiyimiz təşkilata geri dönmək bir az düzgün görünməzdi. Amma istənilən halda hələ ki nəse bir söz demək mümkün deyil. Proseslər getsin, baxaq, görək nələr baş verir. İndidən bir söz demək çətindir. Təbii ki, partiya geri dönməklə bağlı təklif gəlsə, hər halda, düşüncə, dəyərləndirib qərar verərik. Situasiyaya baxmaq lazımdır. Onu da deyim ki, İsa bəy başqanlığa qayıtsa belə Müsavat əvvəlki gücünü bərpa edə

biilməyəcək. Ona görə də o vaxt onun başqanlıqdan getməsinin tərəfdarı deyildim. Burada hər şey İsa Qəmbər faktoruna bağlı deyil. Düzdür, birinci şəxsdən çox şey asılıdır. Təəssüf ki, o zaman onun başqanlıqdan getməsinə nail ola bilmədik. İndi insanlar yaşlaşıb, həyatdan köçənlər var. Burada siyasi perspektiv məsələsi də rol oynayır. Partiyanın zəifləməsində həm bu faktorlar rol oynayıb, həm də təbii ki, başqan faktorunu da rol oynamamış deyil. Amma istənilən halda İsa Qəmbər partiyaya qayıdarsa, partiyanın toparlanması olacaq. Lakin partiyanın keçmişdəki gücünə qayıdacağını real görmürəm".

Son qurultayda Müsavat başqanlığına namizəd olan Yadigar Sadiqlı isə hələ də incikdir: "İsa Qəmbər başqanlıqdan getsə də, partiyanın zəifləməsi tək cə Arif Hacınlının işi deyil. İsa Qəmbərin də buna çox ciddi "təhəssüs" oldu. Yəqin ki, 2014-cü il qurultayından sonra toz-duman yatmağa doğru gedərkən kənardan necə görünməsindən asılı olmayaraq, İsa Qəmbər "mübarizə haki-miyyətlə Müsavat arasında gedir" deməklə Vurğun Əy-yub, Qubad İbadoğlu və digər liderlərini hakimiyyətin maşası olmaqda günahlandır-dı. Ondan sonra həmin in-

sanlar daxil, çoxlu sayda istefalar oldu. Təəssüflər olsun ki, İsa Qəmbər partiya-da aparılan şər-böhtan, qarayaxma kampaniyasına dur demədi. Ona qarşı tənqidi fikirlər səsləndirən insanların partiyadan uzaqlaşdırılmasının tərəfdarı oldu, onları buna bir növ təhrik etdi. Həmin insanların partiyaya üçün hansı xidmətlərinin olması, onların nüfuzu nəzərə alınmadı. Düşünürəm ki, bütün bunlar partiyayı zəiflədir. Bu baxımdan onun başqanlığa qayıtması ilə mənim partiya-qayıtmağım tamamilə absurd bir şeydir. Ümumiyyətlə, belə bir fikrim yoxdur. Çünki çox təəssüf ki, o partiyayı məhv etdilər. Əslində bu gün İsa Qəmbərin başqanlığının müzakirə olunması partiyanın nə qədər iflas etməsinin bir göstəricisidir. Başqanlığa namizəd olmağa adam tapılmaz. Partiyadan istefa verəndə yazmışdım ki, partiya rəhbərliyində, müavinlikdə, Divan-da təmsil olunan insanların heç biri siyasi fiqur deyil. Cəmiyyət arasında heç bir nüfuzları yoxdur. Əgər ol-saydı, yəqin ki, onların arasından biri başqan olardı".

İ. Qəmbərin sabiq müşavirlərindən olan Nizaməddin Quliyev isə dedi ki, bu barədə düşünə bilər: "Əvvəldən Müsavatda böyük qismin fikri bu idi ki,

İsa bəy getməsin. O dö-nəmdə İsa bəyin qalması-nın qatı tərəfdarı idim. Sa-dəcə, ortalığa nizamna-mə-filan məsələləri atmış-dılar. Qurultay çarəsini tapa bilirdi. İsa bəy qayıtsa, bu barədə düşünərim. Hər şeyi zaman göstərəcək. Amma xeyli adam qayıda bilər. Siz, biz daxil hamımız o işin içərisində olmuşuq. Vəzi-yət elə yaranmışdı ki, çox adamlar incik düşdülər, in-cik salındılar. İndi o gedənlərdən xeyli adam qayıda bilər. Təəssüf ki, Müsavat-da vəziyyət mən düşündüyümdən qat-qat pis oldu. Bir-birinə dəstək verən müsavətçilər var idi. Hamı pə-rən-pərən düşdü. Əslində burada hamımız uduzduq. İndi Müsavatın güclənməsi üçün ikiqat çalışmaq lazım gələcək. O zaman bəlkə nəyəsə nail olmaq olar. Hər şey İsa bəyden asılıdır, yeni qayıdıb-qayıtmama qərarı. Başqa namizəd də zə-tən yoxdur. Çünki Arif Hacınlının dönməsi bitib. Belə götürəndə kim olmalıdır? Hər kəs başqan ola bilər. Amma biz də uşaq deyilik. Başqan olmaq xatirinə olmaz. Məsə-lən, Qubad bəy, rəhmətlik Vurğun bəy olsaydı, deyər-dim ki, bunlardan biri ola-bilər. Xeyli müddətdir ki, parti-yadan uzaqlaşmışam. Tə-maslarımız da yoxdur".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Qərbin bölgədə təxribat planının

ilk atəşi - niyə Naxçıvan?

Brüssel görüşü öncəsi tətəyin çəkilməsi kimin marağında ola bilər?; Rusiya Ermənistanın məğlubiyyətinin səbəblərini Qərbdə axtarmağı tövsiyə edir; azərbaycanlı ekspertlərdən ilginclər

Qərb Ermənistanın əli ilə Cənubi Qafqazda hazırladığı təxribat planının ilk atəşini açdı. Naxçıvan istiqamətində Azərbaycan Ordusunun mövqelərinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən atəşə tutulması məhz bu cür qiymətləndirilməlidir.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyindən bildirilib ki, aprelin 1-i saat 22:00-dan 22:20-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Dəvəli rayonunun Arazdəyən, Qarakilsə rayonunun Saybalı yaşayış məntəqələri istiqamətlərində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun Naxçıvan Muxtar Respublikasının Sədərək rayonunun Heydərabad və Şahbuz rayonunun Biçənək yaşayış məntəqələri istiqamətlərindəki mövqelərini atıcı silahlardan fasilələrlə atəşə tutub. Bundan öncə isə 30 və 31 mart, 1 aprel tarixlərində isə Ermənistan Azərbaycanla şərti sərhədin müxtəlif istiqamətlərinə ordu yığırdı. Ekspertlər bildirirdilər ki, bu, təsadüfi deyil, 5 aprelə ABŞ-Aİ-İrəvan arasında imzalanacaq hərbi paktdan öncə təxribat törətmək və bununla Ermənistanın təhlükəsizliyinə "ciddi zərurət" yaranması görüntüsünü formalaşdırmağa cəhd edirlər. Hərbi ekspert Rəhil Məmmədli Globalinfo.az-a deyib ki, diqqətçəkən məqam Ermənistan ordusunun əvvəllər olduğu kimi,

Qazax, Tovuz, Kəlbəcər, Zəngilan, Qubadlı, Laçın istiqamətindən deyil, həm də Naxçıvan istiqamətində təxribatlar törətməsidir. Niyə məhz Naxçıvana atəş açılıb? Bununla Ermənistan və onun havadarları nə etmək istəyiblər? Digər bir məsələ, Aİ-ABŞ və Ermənistan arasında imzalanacaq hərbi paktın detalları niyə bugünədək gizli saxlanılır? Əslində bu hərbi pakt təhlükəsizliklə bağlı deyil, özü sırf təhlükədir. Bu, regionun və dünyanın təhlükəsizlik sistemində növbəti qəsd kimi qiymətləndirilə bilər. Söhbət həm Cənubi Qafqazda yenidən silahlı münaqişə yaratmaqdan, həm də Qərbin bu bölgədə Rusiyaya qarşı cəbhə açmaq cəhdindən gedirsə, deməli, plan olduqca məkrli və təhlükəlidir. Regionu çalxalamaq istəyən Qərb bunun məsuliyyətini dərk etmirmi? Və başa düşmür ki, belə hərbi pozuculuqla onların Azərbaycana da təzyiq göstərməklə bölgəyə nüfuz etmələri mümkün olmayacaq, əks-effekt verəcək? Niyə normal əməkdaşlıq formatı üzərində çalı-

şılırmı? Hansı ki, bunu Azərbaycan dəfələrlə Qərb dövlətlərinə təklif edib.

Bu arada rəsmi Moskvanın davranışları da diqqət çəkir. İrəvan Qarabağla bağlı qərarları məhz NATO-nun təsiri altında qəbul edib. Musavat.com-un məlumatına görə, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova "Zvezda" telekanalının "Bu arada" verilişinin efirində bildirib. Onun sözlərinə görə, regionda vəziyyətin gərginləşdiyi dövrdə Moskvanın və KTMT-nin guya Ermənistanı kömək etməməsi barədə deyilənlər yalandır.

"Mən bu fikri söyləyən və yayanların hamısını yalan danışmaqda ittiham edirəm. Bu doğru deyil, bu yalandır. Rəsmi İrəvan bu qərarı Qərblə məsləhətləşmələrdən sonra verib. Mən İrəvanın Qarabağla bağlı qəbul etdiyi qərarlara görə Rusiya və KTMT-nin günahı olduğunu iddia edən və yayanların hamısını yalanda ittiham edirəm", - Zaxarova bildirib.

XİN təmsilçisinin sözlərinə görə, Qərb ölkələri Ermənistanın Qarabağdan rəsmən imtina etməsi mövzusunda təbliğ ediblər. NATO-nun diktəsi ilə imzalanan sənədlərdə Qarabağ

sakinlərinin hüquqları heç bir şəkildə təsbit edilməyib və təmin edilməyib.

Zaxarova onu da qeyd edib ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında yeni gərginlik yalnız rəsmi İrəvanın Aİ, ABŞ və Britaniyaya regionda və ölkədəki vəziyyətə dağıdıcı təsir göstərməsinə nə dərəcədə imkan verməsindən asılıdır.

Göründüyü kimi, Rusiya Ermənistanı əldən buraxmaq niyyətində deyil və baş verənlərə görə Qərbə suçlayır.

Maraqlısı budur ki, təxribat məhz Ermənistanın şər-

ti sərhədlərə qoşun birləşmələri, hərbi texnika və ağır texnika cəmlədiyini əks etdirən görüntülərin yayılmasından sonra baş verdi. Özü də Azərbaycanın təqdim etdiyi faktları rəsmi İrəvan və Avropa İttifaqının Ermənistanla mübahisə missiyası eyni anda təkzib etdi, xüsusi nümayəndə Klaar da məmnuncasına dəstəyini açıqladı.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, xeyli müddətdir davam edən atəşkes sükutunun Naxçıvan istiqamətində pozulmasına müxtəlif qiymətlər vermək olar:

"Hər şeydən əvvəl qeyd olunmalıdır ki, Azərbaycan son aylarda bu cür təxribatlara təmkinlə yanaşır, yeni eskalasiyanın başlanmasına imkan vermir, həmçinin cavab tədbirləri də görmür. Bunlar Azərbaycanın regionda sülh və sabitlikdə maraqlı olduğunu bir daha nümayiş etdirir. Gərginliyin, qarşıdurmanın yaranmasında, kəskinləşməsində Qərbin, Ermənistanın həvəsləndirici rolunu qeyd etmək üçün kiçik də olsa, hərbi qarşıdurmanın baş verməsini istəyir. Ermənistan isə Qərbin bu istəyinin yerinə yetirilməsi üçün alət, "maşa" rolunda çıxışlarını davam etdirir. Hər bir dövlətin öz maraqları var, onu müxtəlif yollarla reallaşdırmağa çalışırlar. Qərb, ABŞ da 100 il əvvəl yarımqıç qalmış arzusunı reallaşdırmağa çalışır, amma bunun üçün Ermənistanı tərəfdar seçməsi o qədər də rəşional görünmür".

A.Nağının sözlərinə görə, Ermənistan alət kimi müəyyən məqamda hansısa xidməti göstərə bilər: "Lakin bu ölkənin ciddi nəticənin əldə olunması üçün yararlı tərəf olmaq imkanı, gücü, ən əsası isə etibarlılığı yoxdur. Qərbin məqsədinə çatmaq üçün

Mövlud Çavuşoğlu Azərbaycana gəlir

Türkiyə parlamentinin NATO Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri, sabiq xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu Azərbaycana gəlir.

APA xəbər verir ki, Mövlud Çavuşoğlunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti 3-5 aprel tarixlərində Azərbaycanda səfərdə olacaq.

yanlış yol, vasitə seçdiyi aydındır. Özləri bilirlər. Biz isə göz önündə olan proseslərdən düzgün nəticə çıxarmalı, maraqlarımıza xələl gəlməsinə imkan verməməliyik. Bunun üçün istənilən təxribata, o cümlədən qaynar qarşıdurma variantlarına hazır olmalıyıq".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri Tural İsmayilov məsələyə aşağıdakı prizmadan yanaşmağı vacib sayır: "ABŞ dövlət katibinin nümayəndəsi və Avropa İttifaqının nümayəndələri də 5 aprel görüşünü daha çox iqtisadi məsələlər və Qərbin Ermənistanı yeni iqtisadi yatırımları ilə bağlı müzakirələr görüşü kimi şərh edir. Amma faktiki mövcud olan və bilinən ondan ibarətdir ki, bu gün Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh imkanlarını bloklayan, iki ölkə arasındakı münasibətlərə zərbə vuran məhz Ermənistanın Avropa Birliyi və Amerika tərəfindən təhrik edilməsi ilə həmahəng davam edir. Bu gün Ermənistan Azərbaycan əleyhinə qızışdırılır və Avropa İttifaqı, ABŞ bölgənin real gücü olan Azərbaycanın mövqeyini nəzərə almadan Ermənistanla birtərəfli görüşlər keçirir. Bunlar əsla qəbul edilən hal deyil, maraqlarımız kontekstindən də uyğun məsələ hesab olunmur".

T.İsmayilov qeyd edib ki, bu gün Fransa başda olmaqla Qərb imperialist şəbəkələri həqiqətən də bölgədə rifah istəyirdilər, o zaman Ermənistanın normal sülh müqaviləsi imzalamasına nail olardılar: "Amma biz görürük ki, onlar əksinə, Ermənistanı Azərbaycan əleyhinə hər gün daha da qızışdırmağa və iki ölkə arasındakı münasibətləri daha

da korlamağa çalışırlar. Qərb ənənəvi qeyri-səmi-miliyini davam etdirir".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə bildirdi ki, Qərbin Ermənistanı birtərəfli şəkildə siyasi və təhlükəsizlik dəstəyi regionda sülhə birbaşa təhdid yaradır: "Brüssel görüşü öncəsi, Ermənistan tərəfinin şərti sərhəddə atəş açması məhz Fransanın təlimatı ilə həyata keçirildi. Naxçıvan tərəfin seçilməsi əsasən Türkiyəni və Azərbaycanı provokasiyaya çəkməkdir. Qərbin Ermənistanla militarist siyasət həyata keçirməsi bu regionda geosiyasi mövqeyini möhkəmləndirə bilməyəcək. Rusiyanı regiondan çıxarmaq Ermənistanı Azərbaycanla sülhə məcbur etməkdir. Sülh olmasa, iki ölkə arasında Qərbin burada hərbi dəstəyi Ermənistanın blokada qalmasını və təcridini dərinləşdirəcək. Ona görə də Qərbin hərbi yolu seçməsi Azərbaycanın mövqeyinə təsir etməyəcək. Yeni Azərbaycan geri addım atmıyacaq və prinsiplial mövqeyini möhkəmləndirəcək".

M.Əsədulla qeyd edib ki, bəlli paytaxtlar hesab edirlər ki, Ermənistanı silahladarmaqla paritet yaradacaqlar: "Amma səhv siyasət ortaya qoyurlar. Sülh bununla əldə olunmur. Sülh üçün ilk növbədə Ermənistanla təzyiq etmək lazımdır. Bunu da Qərb etmir. Hesab edirəm ki, Cənubi Qafqazda təhlükəli bir proses gedir. Qərb sülhə mane olmaq siyasəti ilə Azərbaycanın ikitərəfli danışıqlar təklifinə də mane oldu. Seçim Ermənistanındır. Real siyasət ortaya qoymağa Paşinyan çətinlik çəkir. Qərbin əli ilə də ölkəsinin çətin vəziyyətə salacaq".

Q.E.PAŞASOY, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda qadın dövlətə xəyanətdə ittiham olunur. Valide Elçin qızı Yusifova Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən həbs edilib. Artıq iş üzrə ibtidai istintaq tamamlandı, toplanmış materiallar baxılması üçün Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə daxil olub. Dövlətə xəyanətdə ittiham olunam Valide Yusifovanın casusluq fəaliyyəti ciddi maraq doğurur.

Belə ki, o, 2022-ci ilin sonunda İranda casusluq ittihamı ilə tutulub. Ötən ilin yayında İrandan Azərbaycana təhvil verilib. Həmin vaxt 31 yaşlı olan Valide Yusifova Tehran İnqilab Məhkəməsinin 15-ci şöbəsinin müdiri, hakim Əbülqasim Salvati tərəfindən "casusluq" və "narkotik ticarəti" ittihamı ilə mühakimə olunub, Tehranın Evin həbsxanasından psixiatriya xəstəxanasına köçürülüb.

Bir maraq doğuran məqam da ondan ibarətdir ki, Valide Yusifova 2022-ci ildə İranda Türkiyədən qayıdandan sonra həbs edilib. O, əvvəlcə şəxsiyyətini təsdiq edən sənədləri düzgün saxlamamaqda ittiham edilib, sonra isə narkotik saxlamaq və casusluq ittihamı ilə sürülüb. Valide Yusifova ötən ilin yayında İrandan Azərbaycana təhvil verilib. Bundan sonra burada dövlətə xəyanət ittihamı ilə saxlanılıb, istintaqa cəlb olunub. Belə ehtimal var ki, Valide Yusifova ikili casusluq edib.

Son vaxtlar dünyada qadınların terrorçuluğa, casusluğa cəlb edilməsi tendensiyası müşahidə olunur. Məsələn, ötən il Şuşa-Xankəndi aksiyası davam edən dövrdə bir gənc xanımın xarici xidmət orqanlarına, konkret olaraq erməni kəşfiyyatına casusluq etməsi ifşa olunmuşdu. Türkiyədə isə iki il öncə bir qadın terror törətmişdi. Qadınların casusluğa, terrorçuluğa cəlb edilməsi daha az şübhə yaratmaq üçündür, yoxsa bunun digər səbəbləri də var? Bu, yeni texnologiyadırmı, yoxsa hər zaman belə cəhdlər olub?

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a deyib ki, ümumiyyətlə, xüsusi xidmət orqanları əməliyyat imkanlarına görə cəlb etməni həyata keçirir: "Burada cəlb olunan qadın və ya kişi olması o qədər də əhəmiyyətli deyil. Əlbəttə ki, cəlb olunanın hansı məqsədlər üçün istifadəsi də vacib məqamdır. Dini baxımdan radikallaşma kişilər arasında daha çox üstünlük təşkil edir. Ona görə də radikal dini qruplaşmalara cəlb etmək üçün daha çox kişilərdən istifadə olunur. Qadınlara gəlincə isə, son zamanlar qadınların da cəlb olunmaları gerçəkləşir. Çünki dini tədbirlər qadınlar

Casus şəbəkəsinə qadınların cəlb tendensiyası - yeni texnologiya, yoxsa...

Arzu Nağıyev: "Qadın olsa belə, casusluğa cəlb olunubsa, gec-tez müəyyən olunacaq və məhkəmə qarşısında dayanacaq"

və kişilər üçün ayrı-ayrılıqda təşkil olunur. Bu baxımdan qadınların içərisində də məlumat toplamaq, yaymaq və ya cəlb olunduğu xüsusi xidmət orqanlarının istiqamətini, tapşırıqları işi yetirmək üçün casus qadına ehtiyac duyulur. Çalışır ki, daha çox qadın özlərinə tərəf çəksinlər. Yeri gələndə başqa məqsədlər üçün - yeni sadə informasiya toplamaq yox, bir əməl yerinə yetirməsi üçün istifadə oluna bilər. Terror, kiməsə zərər yetirə bilər, əlaqə yaradan kimi istifadə edilə bilər. Qayda belədir ki, bir ölkəyə aqressiv münasibət bəsləyirsənsə, orada istənilən şəxsədən istifadə etməyə, maksimum çox şəxsi cəlb etməyə çalışırsan. Çünki sənə orada informasiya ilə yanaşı, təxribatla da məşğul olmaq, kimlərsə cəlb etdiyin adamlar vasitəsilə ələ keçirmək istəyirsən. Ən adi, elementar xəbərləri əldə etməyə çalışırsan, vacib deyil ki, yalnız məxfi məlumatlar toplansın. Adi xəbərləri belə almaq, real durumu öyrənmək üçün sadə vətəndaşları cəlb edirlər. Ölkələrin bu və ya digər ölkədəki maraqlarından asılıdır. Klassik qayda odur ki, informasiya daşıyıcıları olan şəxslərə çıxılır. Bu alınmayanda ona yaxın, ətrafında olan adamları cəlb edirlər. Yaxın qohumu, qadını, dostunu cəlb edirlər".

Arzu Nağıyev deyib ki, qadınlarla işləmək xüsusi xidmət orqanları üçün kişilərə nisbətən daha çətindir: "Əvvəllər belə məsələlər açıqlanırmırdı. İndi isə ictimaiyyətə məlumat verilməsi bir qədər profilaktik məqsəddir. Vətəndaşlar bilsinlər ki, bu cür məsələlər var və qadın olsa belə,

casusluğa cəlb olunubsa, gec-tez müəyyən olunacaq və məhkəmə qarşısında dayanacaq. Vətəndaş bilməlidir ki, şimal və cənubdakı qonşu ölkələr bizə münasibətdə belə addımlara da gedirlər. Xüsusilə cənub qonşumuz üçün şəxsin cinsiyyəti, informasiyalı olub-olmaması maraqlı deyil. Küçədə limon satan qadını da cəlb etməyə götürürlər. Belə şəxslərin qarşısına hər kəsin, hətta özlərinin də bildikləri ən mənasız tapşırıqları qoyur və icrasını təmin etməsini tələb edirlər. Şəxsi özlərindən tam asılı hala salmaq üçün belə informasiyaları almaq göstərişi verirlər ki, şəxs gedib 1-2 foto çəksin, kimdənsə nəşə bir xəbər öyrənib onlara ötürsün. Buna görə də 3-5 manat ödəyirlər. Bu əməl artıq cinayət tərkibi yaradır və cəlb etməyə götürdüləri şəxsə bunu incə şəkildə çatdırırlar, onda hər an həbs olunması üçün əllərindəki faktları qarşı tərəfə ötürə biləcəklərini deyirlər. Belə olan halda şəxsin verilən istənilən tapşırığı yerinə yetirəcəyi də qaçılmaz olur. Casus qadının müəyyən olunması bu baxımdan Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin yüksək səviyyədə həyata keçirdiyi bir əməliyyatdır. Məhkəmə prosesində təqsirləndirilən şəxsin cəlb etməyə necə götürülməsi, bunu kimlərin etməsi, hansı tapşırıqlar verilməsi də aydın olacaq".

Arzu Nağıyev bildirib ki, hər hansı bir şəxs bir tapşırıq yerinə yetiribse belə, sonradan bunu gəlib etiraf edərsə, tapşırığın xarakteri, dövlətə dəyən ziyanın miqdarı, keyfiyyəti, mahiyyətindən asılı olaraq onunla bağlı qərar qəbul edilir:

"Əgər şəxs heç bir tapşırıq yerinə yetirməyibse, bu halda vətəndaşın vəziyyəti yüngülləşir, dövlət onu müdafiəsi altına alır. Bu, dövlətin borcudur və tamamilə əks-tədbirlər görülür".

Qeyd edək ki, bir neçə il öncə Latviya xüsusi xidməti ilk dəfə olaraq məxfi əməkdaşlığa cəlb olunma və casuslara qarşı mübarizə qaydalarını nəşr etmişdi. "Casusu necə tanımaq və məxfi əməkdaşlığa cəlb olunmanızı (verbovkani) necə anlamaq olar" sualına Latviya xüsusi xidmətinin metodikası paylaşılmışdı. Sənəd ədliyyə və dövlət memurları üçün nəzərdə tutulub. Burada xarici xüsusi xidmətlərinin hansı informasiyalarla maraqlana biləcəyi, cəlb olunmanın əlamətləri və şəxsin xarici hökumətə işləyib-isləmədiyini aşkar etmək yolları başa salınır.

"Yerli və dövlət memurları vacib informasiyanın əsas qaynaqlarıdır," - təlimatda qeyd olunur. Casusları təkcə dövlət sirləri deyil, dövlət orqanlarının gündəlik informasiyaları da maraqlandırır. Bu səbəbdən bütün dövlət işçiləri vəzifəsindən asılı olaraq məxfi əməkdaşlığa cəlb olunma təhlükəsi ilə üzləşirlər.

Casuslar nə ilə maraqlana bilərlər?

- Rəsmi istifadə üçün nəzərdə tutulan məlumatlar;

- Digər dövlət orqanları, xarici təşkilatlar, podratçılar və qeyri-hökumət təşkilatları ilə görülen işlər barədə məlumatlar;

- Qanunların, layihələrin, islahat planlarının ilkin versiyaları, daxili planlaşdırma sənədləri və s.;

DTX-nın həbs etdiyi Nəzakət Məmmədova haqda qərar

Xarici ölkəyə casusluqda ittiham olunan politoloq Nəzakət Məmmədovanın haqqında həbs-qətimkan tədbirinin müddəti növbəti dəfə uzadılıb. Bu barədə Axar.az-a Səbayel Rayon Məhkəməsinin spikeri Rəna Qafarova məlumat verib.

"Mart ayının 15-də istintaq orqanının təqdimatına baxılıb və onun barəsində həbs-qətimkan tədbirinin müddəti Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 159.2 maddəsinə əsasən (xüsusilə ağır cinayətlər üzrə - red.) 5 ay uzadılıb", - R. Qafarova bildirib.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl ötən il noyabrın 19-da keçirilən məhkəmə iclası zamanı Nəzakət Məmmədovanın həbs müddəti 4 ay uzadılmışdı.

Nəzakət Məmmədova ötən ilin 20 oktyabrında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən saxlanılıb. O, casusluq etməkdə ittiham olunur və ona qarşı dövlətə xəyanət maddəsi irəli sürülüb.

- Şəxsi məlumatlar, peşə təlimləri, texniki avadanlıqlar;

- Təşkilatın təhlükəsizlik tədbirləri;

- Ləkələmək - nüfuzdan salmaq üçün - daxili ixtilaflar, xarakterin mənfi cəhətləri, işdən narazılıq kimi istənilən informasiyalar.

Casusu harada görə bilərsiniz?

Latviya təhlükəsizlik polisinin verdiyi məlumata görə, xarici kəşfiyyat xidmətlərinin mütəxəssisləri özlərini diplomatlar, dövlət və bələdiyyə qurumlarının işçiləri, hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları, sahibkarlar, jurnalistlər və digərləri kimi qələmə verə bilər.

Casuslar konfranslar və seminarlar kimi beynəlxalq tədbirlər, qeyri-rəsmi görüşlər və ya qohumları, dostları və xarici ölkələrdəki tanışları vasitəsilə əlaqə yaratmağa çalışırlar. Digər metod xarici ölkədə məxfi əməkdaşlığa cəlb olunanı hansısa bir qanun pozuntusunda (məsələn, sənədlərin yanlış doldurulması və ya qadağan olunan əraziyə daxil olma) təqsirləndirməkdir. Sənəddə deyilir ki, bu cür hallar provokasiya ola bilər.

Təlimatda deyilir ki, bütün danışıqlar heç də həmişə məxfi əməkdaşlığa yol açmır. Casus, sadəcə, vacib məlumatları öyrənə bilər.

Təhlükəsizlik xidməti məxfi əməkdaşlığa cəlb olunmanın əlamətlərini sadalayır:

- Tanış ünsiyyət, qeyri-rəsmi söhbətə keçmək arzusu;

- Sosial şəbəkələrdə dostluğa əlavə olunma;

- Söhbət zamanı siyasət, dəyərlər, peşəkar bacarıqlar və başqa şəxsi mövzularda söhbətlərə keçməyə çalışmaq;

- İş öhdəlikləri və xidmət yeri haqda mövzularda söhbətlər.

Metodiki vəsaitdə bildirilir ki, xüsusi xidmət agentləri qeyri-rəsmi şəraitdə görüşlər təklif edib, onların isteklərini yerinə yetirməyi xahiş edə bilərlər.

Vətəndaş məxfi əməkdaşlığa cəlb olunarsa, təhlükəsizlik xidməti gələcək əlaqələrə son qoymağı və hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etməyi məsləhət görür.

■ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

İran rəsmiləri artıq bütün qırmızı xətləri keçirlər. Zaman-zaman Tehrandan Bakıya qarşı təhdidlər, təxribat cəhdləri, çağırışları və real hərəkətlər olub. Dəfələrlə sui-qəsd, terror törətmək istəyən şəxslər də ifşa olunublar.

ya bu ölkənin digər rəsmilərinin Azərbaycanın ünvanına səsləndirdikləri sərəmələmələrə biz artıq öyrənmişik. Lakin hər rəsmi şəxsin siyasi etikaya sığmayan və ya təxribat xarakterli sərəmələməsi İran dövlətinin rəsmi mövqeyi kimi dəyərləndirilməməlidir.

təcrübəsində bu cür sərəmələmələrə görə dövlət tərəfindən kiminsə cəzalandırılması və ya ən azından onun dövlət səviyyəsində qınanması hallarına demək olar ki, rast gəlməmişik. Tehrandakı Azərbaycan səfirliyinə hücum edən terrorçunun terrorun ertəsi günü rəsmi dövlət tele-

qonşuluq şəraitində yaşamaq və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan münasibətləri qoruyub saxlamaq istəyindəyik. Gərək qarşı tərəf də bunu dəyərləndirib, bizimlə münasibətlərdə hər hansı yanlışlığa yol verməsin".

Sabiq deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva isə

Gürcüstan Azərbaycan və Türkiyəyə niyə arxa çevirir? - rəy

Ekspert: "Tiflis Ermənistanın həтта Gürcüstana belə ərazi iddiasında olduğu faktını gözdə tutur, deməli, burada çox ciddi təzyiqlərdən söhbət gedir"

Bugünlərdə Gürcüstan parlamentinin bir qrup üzvü İrəvanda səfərdə olub. Deputatlar saxta "erməni genosidi" abidəsini ziyarət edib, ora gül-çiçək qoyublar.

Cingiz Qenizade

Bu fakt Gürcüstanla bağlı bəzi haqlı suallar doğurur. Əvvəla, o, uydurma soyqırımı iddiasını tanımayan ölkələr sırasındadır. O zaman qardaş dövlətə qarşı belə demarşın adı nə?

İkincisi, Türkiyə və Azərbaycan Gürcüstana strateji tərəfdaş ölkələr sayılır və Bakı və Ankara onun iki ən böyük xarici sərmayədarlarıdır. Türkiyə həmçinin illərdir NATO üzvü kimi Gürcüstan ordusunun modernləşdirilməsinə kömək edir. Nəhayət, Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan üçlü formatında aktiv hərbi, diplomatik əməkdaşlıq mövcuddur.

Ümumiyyətlə, son aylarda, xüsusən də İraklı Qaribaşvili-nin baş nazir vəzifəsindən getməsindən sonra Gürcüstana sanki Azərbaycan və Türkiyənin maraqlarına zidd addımlar atmağa başladığı müşahidə olunur. Bu prosesin arxasında hansı səbəblər dayanır? Gürcüstan Azərbaycana nə üçün arxa çevirir?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Cingiz Qenizade "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan dövləti Gürcüstanın ən çətin anlarında yanında olmağı bacarıb: "1990-cı illərdən bəri Gürcüstanda enerji ilə bağlı qıtlıqlar yaşanarkən, Gürcüstanın ərazi bütövlüyünə müdaxilələr olarkən, Gürcüstanda daxili çəkişmələr olduğu zamanlar Azərbaycan dövləti həmişə Gürcüstanın maraqlarına uyğun davranıb. Eyni zamanda unutmayaq ki, Azərbaycanın neft boru kəmərləri də Gürcüstan ərazisindən keçməklə Gürcüstan iqtisadiyyatına çox ciddi şəkildə qazanc gətirir. İki ölkənin münasibətləri həmişə normal olub. Bəzi hallarda Azərbaycanla Ermənistan arasında olan gərginliklər zamanı Gürcüstan vasitəçilik etmək niyyətində olub. Bu onun xoş niyyətindən irəliləyən addımlar idi. Amma indi qonşu dövlətdə baş nazir dəyişdikdən sonra Azərbaycan və Türkiyənin maraqlarına uyğun olmayan addımlar atılır. Ermənistan və Fransa neçə illərdir ki, Gürcüstanla Azərbaycanın münasibətlərində soyuqluq yaratmağa çalışırlar. Lakin Gürcüstan hökuməti onların bu məkrli planlarına xidmət edən addımlara getməməlidir. Ermənistan hazırda da həm Azərbaycanla, həm də Türkiyə ilə düşmənçilik eləyən bir ölkədir. Belə bir vəziyyətdə Gürcüstan parlamentinin üzvlərinin, hər hansı rəsmi şəxslərinin gedib Ermənistanda qondarma soyqırımı abidəsinin qarşısında baş əymələri, Ermənistanla əlaqələri gücləndirmələri, Ermənistan Gürcüstanın öz ərazisindən silah ötürülməsinə şərait yaratması Azərbaycana və Türkiyəyə üz döndərmək, arxa çevirmək kimi qəbul edilə bilər".

Ç.Qenizade hesab edir ki, Gürcüstan hökuməti son zamanlar Ermənistanla dəstəyi artırmağa və beləliklə dolayısı ilə də olsa Azərbaycana qarşı arxa çevirməyə yönəldirən Avropa İttifaqı, Fransa və bir sıra Qərb ölkələridir: "Ancaq Tiflis unutmamalıdır ki, Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri, əlaqələri Gürcüstan üçün az qala həyati əhəmiyyət daşıyır. Ona görə də kənar təsirlər altına düşərək Azərbaycan və Türkiyəni narazı salması Gürcüstanın özünün özünə zərbə vurmaya ehtimalı vermişdir. Gürcüstan rəsmiləri, hökuməti bu məsələləri nəzərə almalıdırlar. Ermənistanla səfər edəndə onların qarşısına protokol kimi saxta "soyqırımı" abidəsinin ziyarət edilməsi qoyulanda imtina etməyi bacarmalıdırlar. Bir dövlətin rəsmi şəxslərinin həmin qondarma abidənin qarşısına gül-çiçək qoyması və baş əyməsi qondarma "soyqırımı"nın tanınması kimi addımdır. Gürcüstan dövləti qondarma "erməni soyqırımı"nı tanımayıbsa, rəsmi şəxsləri də o cür addım atmamalıdır".

Ç.Qenizade vurğuladı ki, Ermənistan kimi kiçik, iqtisadi imkanları cılız olan bir dövlət Gürcüstan iqtisadiyyatına hansısa ciddi bir fayda gətirə bilməz. Bunu rəsmi Tiflis də bilməmiş deyil: "Bu da onu deməyə əsas verir ki, Ermənistanla əlaqələrin gücləndirilməsi istiqamətində atılan addımlar iqtisadi faydalar əldə etmək istəyi deyil, Fransanın, Avropa İttifaqının Tiflis qarşısında istəkləri rol oynayır. Gürcüstan Ermənistanın həтта Gürcüstana belə ərazi iddiasında olduğu faktını gözdə tutarsa, deməli, burada çox ciddi təzyiqlərdən söhbət gedir. Ermənistan qucaq açıb Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri korlamaq Gürcüstana yaxşı heç nə vəd etmir. Ümid edək ki, Tiflis yol verilən xətni düzəldəcək".

❑ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

İran terroru siyasətə gətirir - Bakıda terror törətmək çağırışına reaksiyalar

Fikrət Yusifov: "Bu fikirləri səsləndirən deputat müəyyən olunmuş qaydada cəzalandırılmalıdır"

Sona Əliyeva: "İran tərəfi Azərbaycandan üzr istəməlidir"

Bu dəfə İran parlamentinin üzvü Cəlal Rəşidi Koçi "X" sosial şəbəkəsində Azərbaycan əleyhinə sarsaq bir açıqlama yazıb. O, İsrailin Azərbaycanda olan diplomatik mərkəzinə açıq və birbaşa hücum etməyi təklif edib.

Təhlükəsizlik eksperti Sülhəddin Əkbər Musavat.com-a şərhində bildirib ki, Azərbaycanın kəşfiyyat və təhlükəsizlik xidmətləri bu məsələni xüsusi diqqətdə saxlamalıdır. Həmçinin müttəfiq, dost və tərəfdaş ölkələrin kəşfiyyat xidmətləri ilə informasiya mübadiləsi aparmaq lazımdır.

İran niyə Azərbaycana münasibətlərin normallaşmasında maraqlı deyil? İranın İsraille problemləri varsa, bunu öz aralarında həll etmək əvəzinə, Bakıdakı səfirliyə hücum çağırışı axmaq təfəkkür olmaqla yanaşı, faktiki İranın terroru siyasətə gətirmək cəhdi kimi qiymətləndirilməlidir. Bu isə beynəlxalq hüquqla bir dövlətin faktiki terrorçuluğu, terror dövləti olması anlamını daşıyır. Azərbaycan bu kontekstdən çıxış edərək, İran deputatının davranışına münasibətdə hansı addımları atmalıdır? Beynəlxalq qurumlar məsələyə müdaxilə etməlidirmi?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadi və siyasi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov iranlı deputatın sərt şəkildə cəzalandırılması çağırışı ilə çıxış etdi: "İran parlamenti deputatlarının və

Xarici ölkə ilə bağlı hər hansı bir məsələyə dövlətin rəsmi mövqeyini həmin ölkənin dövlət başçısı, yaxud onun kabinetində çalışan aidiyyəti rəsmi şəxslər və ya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmisi bildirərsə, bu artıq birbaşa dövlətin mövqeyi hesab edilməlidir. Lakin məsələnin bir başqa tərəfi ondan ibarətdir ki, İran və Rusiya kimi ölkələrdə bir qayda olaraq hakimiyyətin daha aşağı səviyyədə olan sözcüləri olur. Dövlət rəhbərliyi hansısa səbəbdən öz fikrini rəsmi açıqlamaq istəmədikdə, o bunu həmin sözcüləri vasitəsilə edir. Məsələn, Kremlin bu sahədəki təcrübəsi ən yaxşı "nümünə" kimi təqdim oluna bilər. İran da bu qəbildən olan dövlətlərdən biridir. Qərb artıq illərdir ki, İranı dünyaya terroru maliyyələşdirən bir dövlət kimi təqdim edir. Əgər bir dövlət gerçəkəndə terroru maliyyələşdirsə, o halda onun hər hansı bir rəsmisinin və ya sözcüsünün terror aktı ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlərə ciddi yanaşmaq lazımdır. İran parlamentinin Azərbaycanda İsrail səfirliyinə hücumla bağlı çağırışlarına gəlincə isə əgər deputatın fikirləri İran dövlətinin mövqeyini ifadə etmirsə və doğrudan da onun şəxsi fikirləridirsə, o halda rəsmi Tehran bununla bağlı zəruri addım atmalı və bu fikirləri səsləndirən deputat müəyyən olunmuş qaydada cəzalandırılmalıdır. Ancaq biz İran

kanalında danışdırılması nə demək idi? Azərbaycan hökuməti bu məsələdə qətiyyət nümayiş etdirməsəydi, şübhə yoxdur ki, həmin terrorçu hələ də azadlıqda qalacaqdı".

Sabiq nazir bu çağırışın özünü cinayət hesab edir: "Azərbaycan ərazisində bir başqa dövlətin səfirliyinə hücum təşkil etməyə dair çağırışın özü terror aktının törədilməsi qədər cinayətdir, bunun başqa adı yoxdur. Bir anlıq belə təsəvvür etmək mümkün deyil ki, Azərbaycan parlamentində hər hansı bir deputat belə bir çağırışla çıxış etsin. Bəs İranda bu cür çağırışlara necə yol verilə bilər? Bu da dövlətin mahiyyətindən irəliləyən məsələdir.

Azərbaycanda İsrail səfirliyinə hücum olarsa, bu aktın kimin tərəfindən törədilməsindən asılı olmayaraq məsuliyyəti Azərbaycan hökumətinin üzərində qalar. Çünki o səfirliyin təhlükəsizliyinin təmin olunması bir dövlət kimi Azərbaycanın üzərindədir. Azərbaycanda İsrail səfirliyinə hücum təşkil etmək istəyənlərin əsas məqsədi Azərbaycanla İsrail arasında münasibətlərin gərginləşməsinə nail olmaqdır. Lakin bu kartlar artıq köhnəlib, Azərbaycan ərazisində belə təxribatların törədilməsi o qədər də asan məsələ deyil, çünki dövlətimizin təhlükəsizliyi yüksək səviyyədə qorunur.

Biz bütün qonşularla, o cümlədən İranla da normal

İran tərəfin Bakıdan üzr istəməkdən başqa yolunun qalmadığını söylədi: "Azərbaycan zaman-zaman İran-dən açıq terror təhdidləri almaqdadır. Həтта İran bizim Tehrandakı elçiliyimizə olan teraktın da əsas sifarişçilərindəndir. İran dövləti terrorla nəfəs alıb verən ölkələrdəndir. İranlı deputat Cəlal Rəşidi Koçinin bu çağırışı isə İsraili yox, birbaşa Azərbaycanı hədəf almaqdır. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları bu məsələni ciddi şəkildə nəzərə götürüb. İstənilən təxribatın qarşısını almağa Azərbaycan dövlətinin gücü və imkanı çatır. Burada diqqət edəcəyimiz bir məqam ondan ibarətdir ki, İran Azərbaycanda terror aktını təkbaşına yox, bu məsələdə yüzillik təcrübəyə malik Fransa ilə birgə yerinə yetirməyə çalışacaq. Çünki bu iki dövlət həmişə Türk dünyasına qarşı ən kəskin mövqedə dayanıblar. Fikrimcə, İran Azərbaycanla münasibətlərin normallaşmasında maraqlı deyil. Çünki regionda güclü Azərbaycan faktoru mövcuddur. Tehrandakı molla rejimi isə həmişə dikte dilində danışdığı Ermənistan kimi dövlətlərlə "dostluq" etməkdə maraqlıdır. Düşünürəm ki, son terror hədələrindən sonra İran tərəfi Azərbaycan Respublikasından üzr istəməlidir".

❑ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Fil dırnağından xaş

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Uşağına siqaret çəkdirib internetdə paylaşan adamı hökumətin cəzalandırdığını açıqladılar. Lakin cəza nədən ibarətdir, xalqa məlumat verilmədi. Bu isə xalqımızı narahat edir, çünki biz uşaqları çox sevirik. Avropada, Qərbdə uşaqları sevmirlər, ona görə uşaqları olmur. Hara baxsan pensiyaçılardır. Uşaq olmadığı üçün xaricə turist kimi qocaları göndərirlər. Bizdə, o cümlədən başqa müsəlman diyarlarda isə uşaqları sevirilər, nəticədə hər adambaşına 7-8 uşaq düşür. Halal olsun. Əlhəmdüillah. Uşaqlar o qədər artır ki, ovlamaq üçün Türkiyədən nümayəndə dəvət edirik, bu yaxında biri Sumqayıt tərəfdə tutuldu, ancaq bu bizim mövzuya aid deyil, inşallah, başqa vaxt şərh edirik.

Sonra uşağın atası ikinci video çəkdi, bu dəfə onu təhqir edənləri qınadı. Sən demə, atanın uşağa siqaret püflətməsini pisləyənlər varmış. İndi ata deyir əcəb eləmişəm, uşaq mənimsirsə əgər, püflədirəm, əl çəkin.

Təxminən bu cür deyirdi, dəqiq yazmağımın mənası yoxdur. Hərçənd qorxuram dəqiq yazmadığım üçün gələcə, bir siqaret də yandırıb mənə püflədə.

Burada bir mühüm detal var ki, vətəndaş uşağın üzərində bütün hüquqların şəxsən ona aid olmasını zənn edir. Qətiyyənlə belə deyil. Uşaqları qorumaq, sağlam böyütmək cəmiyyətin və dövlətin də ümumi vəzifələrindəndir, bu istiqamətdə çoxlu qanun-qaydalar vardır, yazıb başınızı ağrıtmıq istəmirəm. Yoxsa hələ də bəzi zəhmətkeşlərimiz evdə saxladığı uşağa toyuq-cücə, it-pişik gözüylə baxır, hesab edir onlara nə komanda istəsə verər, hara istəsə bağlayar, nə zibilə istəsə salar. Hərçənd çağdaş dünyamızda və Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə görə, hətta şəxsi ev heyvanlarıyla da vəhşicəsinə davranmaq, onlara işgəncə vermək qadağandır.

Hələ onu yazmıram ki, bizdə uşaq hüquqlarını qorumaq dövlətin əsas vəzifəsidir, bu məqsədlə camaata uşaq pulu verilir. Sənin həmin pulu uşağın siqaretinə verməyə ixtiyarın yoxdur. Əlbəttə, bu abzası zarafat üçün yazdım (ümudvaram "abzas" sözünü yazmaq hələ hüquqi məsuliyyət yaratmır), uşaq pulu verilmədiyini mən də bilirəm.

Elə buradan ortaya belə sual çıxır: əgər dövlət valideynə uşaq pulu vermirsə, həmin uşağın dərddən siqaret çəkməyi günah sayılırmı, savabdırmı, yoxsa məkrudur?

Həmçinin uşağa siqaret çəkəlmək ziyadırsa, onu sünnet elətdirməyə qanun icazə verirmi? Söz əlaqədar təşkilatlarındır.

Sünnet yazdım, yadıma başqa tema düşdü. Afrikanın cənubunda Botsvana deyilən ölkə var, oranı çoxlu fil sürüləri basıbmış. Ovlayırlar, buna da Almaniyanın heyvansevərləri etiraz edirmiş. Nəticədə Botsvana kralı hirsələnib, deyib gələn 20 min fil verim, aparın Bremen çöllərində otarın, lap yerli eşşəyə qoşulub mahnı oxusunlar, bizim əkinləri fillər it gününə qoyur.

Məncə, biz də öz fil payımızı istəyə bilərik. Qoy hökumət filləri gətirib Kürdəmirin, İmişlinin, Sabirabad və Saatlının savannalarına ("aran" sözü buradan yaranıb çox güman) buraxsın. Sərfəli heyvandır. Biri 6 ton ət verir. Yedikcə qurtarmaz. Hər dəfə kəs, vur "Vasmoy" bazarına. Mən əminəm ki, bu fillərin ət tezliklə delikates olar, Beyləqan quzusu kimi. Çünki dedə-babadan bilirik, yovşan otlayan filin ətı dadlı olur. Quzu, dana istehsalında yaranan defisiti bu yolla aradan qaldırıraq, kənd təsərrüfatı nazirimizə medal verilər.

Əmlik fil antrikotundan səbət-kabab, ütölmüş fil dırnağından xaş, filplov, filləpaça, filqulağı salatı, ağ ətindən qovurma, xortumundan cızbiz, derisindən motal kimi milli, unudulmuş xörəklərimiz bərpa edilir. Bu temada çoxlu ata sözümüz də var: "Filin bir derisi, bir gerisi", "Fil qocalanda sümüyündən təsbəh düzəldərlər", "Fil-fil olasan, filim" və sairə.

Yoxsa haçana qədər at-eşşək ət, Hindistan camışı yeməyə borcluyuq? Statistikaya görə, respublikamızda eşşəklərin sayı da azalmağa üzədir, bəzi rayonlarda Qırmızı kitaba düşüb. Rəsmi məlumatdır, özüm oxumuşam. Bakının elə rayonu var, cəmi 29 eşşəyi qalıb. Qorxunc azaldır. Sabah anqırmağa eşşək tapmayacağıq.

Filin qulağında yatmaq da olur, istəyirəm bunu xüsusi nəzərə alağ.

"Krokus Siti Holl"da törədilən terror aktının ən böyük zərərəsi həm də bu obyektin sahibi Araz Ağalərova dəyib. Ancaq maraqlıdır ki, terror qurbanları konsert zalının sahiblərinə qarşı cinayət işinin başlanması tələbi ilə Rusiya İstintaq Komitəsinə (İK) ərizə ilə müraciət ediblər.

"Yeni Müsavat" bildirir ki, Rusiya mediasına danışan vəkili İqor Trunovun sözlərinə görə, zərərçəkənlər "təhlükəli xidmət" göstərən iş adamlarının məsuliyyətə cəlb olunmasını xahiş edirlər. Ərizə aprelin 2-də Rusiya İstintaq Komitəsinin sədri Aleksandr Bastrokina təqdim edilib. Onu "Piknik" qrupunun konsertini çəkməli olan çəkiliş qrupunun rəhbəri İvan Pomorin və terror aktı qurbanlarının yaxınları da daxil olmaqla 11 nəfər imzalayıb. Açıqlamada deyilir ki, "Krokus Siti Holl" 90-cı illərin sonunda dizayn edilib və 2009-cu ildə tikilib. O vaxtdan bəri təhlükəsizlik tələbləri çox dəyişib - müasir sistemlərə lazer sensorları, avtomatik yanğınsöndürmə və üzlemədə yanğınadavamlı materiallardan istifadə daxildir. Bununla belə, bina sahibləri təhlükəsizliyin təmin edilməsinə sərmayə qoymayıblar. Hüquqşünas hesab edir ki, bina sahibləri bunun ağır nəticələrinə görə birbaşa məsuliyyət daşıyırlar.

Bir neçə gün əvvəl "Krokus Siti Holl" konsert zalında terrorçulardan qaçmaq istəyən insanların bağlı qapılarla qarşılaşması iddialarına cavab verən "Krokus"-un sahibinin oğlu Emin Ağalərov bildirib ki, o qapılar evakuasiya üçün deyil, işçilər üçün nəzərdə tutulub. Bina evakuasiya üçün nəzərdə tutulan qəza çıxışları hadisə vaxtı normal şəkildə işlək olub, heç biri bağlı olmayıb. Bütün hallarda Ağalərovlara qarşı bu cür hücumun başlaması xoşagəlməli hadisə deyil. Görünür, azərbaycanlı iş adamına qarşı Rusiyada hansısa dairələr kəmfürsətcəsinə yararlanmaq istəyirlər. Hələ neçə illər öncə deyildirdi ki, həmyerlimizin Rusiyada sıxışdırılması üçün daim fürsət gəzənlər var. Görünür, indi onların əlinə belə bir bəhanə düşüb. Onlara qarşı şikayətlərin hüquqi nəticəsi nə ola bilər? Bu siyasi bir addım kimi qiymətləndirilə bilərmi və belədirsə, burada məqsəd, hədəf nədir?

Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidməti (FTX) "Crocus City Hall"-da terror aktının həyata keçiriləcəyindən xəbərdar idi. ABŞ-ın "The Washington Post" nəşri belə məlumat yayıb. Nəşr qeyd edir ki, ABŞ iki həftə əvvəldən Moskvaya bu konsert məkanının potensial terror hədəfi

Ağalərovlara qarşı məhkəmə iddiaları - siyasi qərar, yoxsa...

Terrordan zərərçəkənlər "Krokus"-un sahiblərinə cinayət işi başlanması üçün İstintaq Komitəsinə müraciət ediblər; iş adamına qarşı kəmfürsətlik edilir - hüquqi rəy

ola biləcəyi barədə məlumat verib. İkinci hədəf ehtimalı isə Moskvada sinaqoq olub. Qeyd olunub ki, bu xəbərdarlığın səhəri günü FTX terrorçuların sinaqoqa hücumunun qarşısını alıb. Nəşr sonda vurğulayıb ki, "ABŞ tərəfindən əsas hədəf kimi göstərilən "Crocus City Hall"-da niyə təhlükəsizlik tədbiri görülməyib?" sualı hələ də cavabsız olaraq qalır. "Krokus Siti Holl"-da törədilən terror aktının səbəbkərləri Rusiyada ksenofobiya və islamofobiya yaratmaq istəyiblər". **Rusiya prezidenti Vladimir Putin aprelin 2-də Daxili İşlər Nazirliyinin gəniş kollegiya iclasında bildirib. O, ölkə daxilində parçalanma və panikanın qarşısını almağa çağırıb:** "Son vaxtlar baş verən faciəvi hadisələrdən milli ədavət, ksenofobiya, islamofobiya və s. yadradılması - bu, terrorçuların və onların müştərilərinin əsas məqsədi idi. İlk növbədə, öl-kəmizdə çaxnaşma, nifaq və şikayətlərin hüquqi nəticəsi nə ola bilər? Bu siyasi bir addım kimi qiymətləndirilə bilərmi və belədirsə, burada məqsəd, hədəf nədir?"

Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidməti (FTX) "Crocus City Hall"-da terror aktının həyata keçiriləcəyindən xəbərdar idi. ABŞ-ın "The Washington Post" nəşri belə məlumat yayıb. Nəşr qeyd edir ki, ABŞ iki həftə əvvəldən Moskvaya bu konsert məkanının potensial terror hədəfi

də burada Rusiyanın ilk hipermarketi olan "Tvoy dom"-un əsası qoyulub. 2002-ci ildə Moskvadan kənarda ilk lüks ticarət mərkəzi "Krokus Siti Moll", 2004-cü ildə Avropanın ən böyük sərgi mərkəzi olan "Krokus Ekspo", 2009-cu ildə Rusiyanın ən böyük konsert zalı olan "Krokus Siti Holl", 2013-cü ildə isə "VEQAS Krokus Siti" ticarət-əyləncə mərkəzi açılıb. Kompleksin ərazisində Moskva metropoliteninin "Myakinino" stansiyası da var. "Krokus Siti"-yə "Shore House" restoran-yaxt klubu, "Boxcity" pop-up marketi, "Akvarium" hoteli, "Krokus Siti Okeanarium", "Krokus Fitness Studio", "Veqas Siti Holl" konsert zalı da daxildir. Terror aktının baş verdiyi "Krokus Siti Holl" konsert zalı dahi azərbaycanlı müğənni Müslüm Maqomayevin adını daşıyırdı. Yanğın zamanı M.Maqomayevin orada yerləşən muzeyi də yanıbmışdı.

Hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəyli "Yeni Müsavat"-a bildirdi ki, Rusiya İstintaq Komitəsinə edilən müraciətlər daha çox siyasi xarakter daşıyır. Q.Əlibəylinin fikrincə, terrora görə mühafizəni günahlandırmaq absurd məsələdir. "Axi mühafizə, təhlükəsizlik tank-topla təşkil olunmur?! Onlar ticarət mərkəzinə, konsert salonuna gəlib-gedənləri yoxlayırlar. Hətta çox zaman silahdan istifadə etmək səlahiyyəti olmur.

Buna görə konsert zalının sahibini ittiham etmək yanlış yanaşmadır", - deyər Q.Əlibəyli vurğuladı. **Hüquqşünas qeyd etdi ki, mühafizənin təşkili üçün qoruma şirkəti ilə müqavilə bağlanı:** "Məsəl üçün, İrandakı səfirliyimizdə mühafizə rəisi həlak oldu, digərləri terrorçunu zərərsizləşdirdi. Ancaq mühafizə rəisi əlində "Kalaşnikov" avtomatı olan birinə qarşı nə edə bilər? Əslində bunu Ağalərovlara və Azərbaycana qarşı siyasi xarakterli fəaliyyət kimi dəyərləndirmək lazımdır". **Konsert zalında yanğın olması və istifadə edilən materiallarla bağlı 11 nəfər vətəndaşın şikayətinə gəlincə, mütəxəssis bildirdi ki, xüsusi ekspertiza keçirməyə ehtiyac var:** "Bir neçə il qabaq Heydər Əliyev Mərkəzində yanğın oldu, ekspertizanın nəticələrindən sonra həbslər aparıldı. İndi terror aktı zamanı yanğın olubsa, yanğına səbəb istifadə edilən tikinti materiallarıdır, bunu da ekspertiza müəyyən etməlidir. Bəlkə də qəsdən yanğın törədilib, bu detali aydınlaşdırmaq lazımdır. Yəni niyə məhz hücum zamanı yanğın olub, ola bilsin ki, partlayıcı maddələrdən istifadə edilib - bax, bu nüanslar ekspertizanın rəyi ilə müəyyən oluna bilər. Hər halda, İstintaq Komitəsinə müraciətdə daha çox siyasi rəng görünməkdədir".

✉ **Emil SALAMOĞLU**
 "Yeni Müsavat"

"Baxış bucağı"

Azərbaycanın sabiq xarici işlər naziri, siyasi analitik Tofiq Zülfüqarov "Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandırır. Ermənistanın artan təxribatları, işğal altındakı kəndlərimiz, həmçinin Brüsseldə keçiriləcək üçtərəfli görüşlə bağlı gözləntilər haqda eks-nazirin maraqlı təhlilləri və yanaşmaları var.

- Tofiq bəy, ABŞ, Avropa İttifaqı və Ermənistan rəhbərliyinin 5 aprel görüşündən gözləntiləriniz nədir?

- Birincisi, bizdə bir çoxların məsələni o şəkildə şərh edirlər ki, guya Aİ və ümumiyyətlə, Qərbi Ermənistan mövzusunda Rusiya ilə rəqabətdədir. Doğrusu, mən buna inanmıram. Söhbət nədən gedir? Paşinyan bəzi bəyanatlar verir ki, Zvartnosdan rus sərhədçilər çıxsın, yaxud KTMT-yə üzvlük bizə lazım deyil. Əslinə qalsa, bunlar hamısı görüntü yaratmaq üçündür. Bunları deyərək eyni zamanda bəyan edir ki, Gümrüdəki hərbi baza 2044-cü ilədək qala bilər. 5-10 sərhədçini çıxarmaq istəyirlər, amma eyni zamanda yüzlərlə, minlərlə sərhədçi Türkiyə və İranın sərhədindədir. İndi də bizim şərti sərhədlərdə rus sərhədçiləri yerləşdiriblər. Həmçinin havadan müdafiə sistemi eynidir. KTMT-dən başqa, bunların hərbi müttəfiqlik barədə sazişi də var, heç bu məsələdən danışan yoxdur. Birgə hərbi birləşmələr təşkil ediblər. Orada da bir neçə min rus və erməni hərbiçilər eyni komandanlıq altında hərbi fəaliyyət göstərir. Sonra havadan müdafiə sistemi, Ermənistandakı raketlər hamısı Moskvanın yaxınlığında yerləşən komanda mərkəzindən idarə olunur. Yeni hərbi strukturlara baxanda, ciddi məsələlər kənar qalıb, amma boş-boş məsələləri gözümüzə soxurlar ki, hay-haray, bunlar küsüblər. Qərbbəsi odur ki, Rusiya tərəfdən də elə bil davam etdirilir, eyni oyun oynayırlar. Yeni bunların hamısını nəzərə alaraq, mən yenə də o fikirdəyəm ki, Ermənistan-Rusiya gərginliyi bizim üçün və Qərb üçün süni şəkildə yaradılan bir şeydir. Qərb də mən dediklərimi yaxşı başa düşür. Söhbət ondan gedir ki, Qərbi, ABŞ-in mövqeyi, hər halda, belədir: Bolton onu Tramp administrasiyası vaxtında səsləndirib, deyib ki, biz Ermənistanla silah da verə bilərik, amma ruslar çıxmalıdır. İndi isə mənə, ABŞ və Qərb razılışı ki, Rusiya sərhədçiləri, hərbiçiləri "qarovulçuluğu" ələsinlər, amma pullarını Qərb versin. Belə demək mümkünə, dava yorğan davasıdır.

- Necə bilirsiniz, Ukrayna üçün pul xərcləməyə xəsislik edən Qərb Ermənistan üçün əlini cibinə salacaqmı?

"İşğaldakı kəndlərimizin məsələsi artıq həll olunub" - sabiq nazir

Tofiq Zülfüqarov: "Şərti sərhəddə rus sərhədçiləri və Avropa missiyası əməlli-başlı əməkdaşlıq edir"

- Ermənistanın bacısı var e, Fransa... O da nümayiş etdirdi ki, öz pullarını Ermənistanla vermək istəmir. İndi təzə bir şey uydurublar ki, Ukrayna üçün yaradılan yardım fondundan Ermənistanla da dəstək ayrılınsın. Yeni Avropa İttifaqının hamısı Ermənistanla yardım versin. Ona görə Fransa həmişə belə bir görüntü yaratmaq istəyir ki, "ay haray, ruslar Azərbaycanın əli ilə Ermənistanı cəzalandırmaq istəyir".

- Elə Fransa XİN-in növbəti dəfə şivən qoparması da dediklərinizi təsdiqləyir...

- Bəli, həmin məsələdir. Yeni məqsəd budur. Bizdə də bəziləri deyir ki, ruslar bunları cəzalandıracaqlar, indi İranı bu məsələyə qatıblar. Bu, çox sadələşmiş bir baxışdır. Əgər cəzalandırmaq istəsəydilər, Paşinyanı çoxdan cəzalandırırdılar. Belə bir şey yoxdur. Özü də şərti sərhəddə rus sərhədçiləri və Avropa missiyası əməlli-başlı əməkdaşlıq edir. Avropa missiyası bunlara müraciət edir ki, filan yere baxmaq istəyirəm. Rus sərhədçilər onlara icazə verəndən sonra gedib hansısa təpədən bizə tərəf baxırlar. Bu, əməkdaşlıq deyilsə, nədir? İkincisi də, yadınızdadırsa, buna bənzər vəziyyət Abxaziyada var idi. Rus sülhməramlıları və müxtəlif guya beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri guya ki, Gürcüstanın maraqlarını orada güdürdülər. Amma bir-biri ilə elə yaxşı əməkdaşlıq edirdilər ki, gəl görəsən. Yeni təxminən bu model Ermənistan üçün də seçilib və indi həyata keçirilir. Bu modelin qarşısına nə İran çıxacaq... Çünki İranın əsas məqsədi Türk birliyinin qarşısını almaqdır. Odur ki, İran da buna qarşı çıxmıyacaq, Rusiya da. Rusiya üçün bunun nəyi pisdirdi ki? 30 il ərzində Ermənistanla maliyyə verib, saxlayırdısa, indi deyir Qərb saxlasın, mən istəmirəm. Təxminən bunların tərəfindən çox sadə bir yanaşmadır.

- Bəs Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı nələr baş verəcək? Hazırda belə görünür ki, Fransa ilə hətta İranın mövqeləri üst-üstə düşür, Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizini, Turan yolunu açmasını əngəlləməyə çalışırlar. Rusiya isə öz maraqlarını nəzərə alaraq dəhlizin açılmasında maraqlı görünür. Toqquşma gözləniləndir?

- Bu da bir stereotipdir. Guya dəhliz olmasa, Turan yaranmayacaq. Sanki Araz boyu yol olacaq, dəvələr mallarla yüklənmiş, o yan, bu yana aparacaqlar. (Gülür) Yeni dəhliz üzərindən ticarət əlaqələri olmayanda məgər Türkiyə Özbəkistan, Qırğızıstanla əməkdaşlıq etmirdi? Bu da "ay haray, filan şey olacaq", tipli yanaşmadır. Guya pul köçürmələri üçün gerek elə Araz çayı boyunca zənbildə pul aparılınsın? Bunlar hamısı elə bil ki, bizi aldatmaq üçündür. Əsas türkçülük birliyi ideyasıdır. Zəngəzur dəhlizi onsuz da olacaq. Bu, bizim üçün həddindən artıq vacib məsələdir. Çünki vaxtilə bizim dövlətimizi bölüblər, bir hissəsi orada, bir hissəsi burada.

- Naxçıvanı nəzərdə tutursunuz yaqın...

- Bəli, Naxçıvandan söhbət gedir. Bizim istəklərimiz, tələblərimiz tamamilə məntiqlidir. Amma Qərbdəki seçicilərdə təhlükə fonu yaratmaq üçün bu fon yaradılır: ay haray, türklər yenə Vyanaya hücum edəcəklər! İnsanları bu xofla idarə etmək cəhdini görürəm.

- Ermənistan üçtərəfli bəyanatda özünə götürdüyü öhdəliklərə artıq 4-cü ildir əməl etmir. Belə olan halda proseslərin yekunundan nələr gözləmək olar?

- Mən hesab edirəm ki, Azərbaycanın indiki mərhələdə taktiki gedişləri çox düzgündür. Biz siyasi rıçaqları istifadə edib, hədəflərə nail olacağıq. Bizim opponentlər bu mövzuları gündəmə gətirərək elə bil ki, istər-istəməz bizə də xidmət edirlər. Ən azı bu məsələni gündəmə gətirirlər. İstər-istəməz onların bu məsələyə münasibəti bellidir. Amma gələcək danışıqlarda, təmaslarda bu məsələnin gündəmədə olması artıq şübhə altında deyil. Yeni biz 5 il bundan qabaqkı gündəmə baxsaydıq, onda ayrı mövzular gündəmədəydi. İndi isə biz yavaş-yavaş bu məsələləri gündəmə gətiririk. Gündəmə gətirməklə onları həll etməklə işimizi davam eləyəcəyik. Amma "ay haray, sabah gedib vuruşacağın" və sair, hesab edirəm ki, bu cür bəyanatlara, təbliğata ehtiyac yoxdur. Məsələni qoymaq, gündəmə gətirmək lazımdır, amma onun həll yolları başqadır. Siyasi mexanizmləri istifadə etməklə bu məsələnin həllinə nail olmaq üçün şərait yaratmaq da bir mərhələdir.

- Deyirsiniz hələlik hərbi yoldan yayınmaq lazımdır?

- Yox, yayınmaq da lazım deyil. Həddən artıq təbliğ etmək də lazım deyil. Bu mövzular artıq dünyanın gündəmindədir, Azərbaycan artıq buna nail olub. Bizim rəqiblər də məcburiyyət qarşısında qalıb bu mövzunu şərh edirlər və çalışırlar ki, öz xeyirlərinə istifadə etsinlər. Bu, yenə də Ermənistandan "qurban" obrazını yaratmaq cəhdidir.

- Enində-sonunda Zəngəzur dəhlizi açılacaq, elə deyilmi?

- Əlbəttə. Zəngəzur dəhlizi açılacaq və ikinci bir yol olacaq. Artıq Gürcüstan ərazisi ilə bir yolumuz var. İrandan üçüncü bir istiqamət də var. Ona görə biz heç də pis vəziyyətdə deyilik. Onsuz da biz bu məsələni artıq həll etməyə çoxdan başlamışıq.

- Bəs işğal altındakı kəndlərimizin məsələsi necə həll olunmalıdır?

- Mən hesab edirəm ki, işğaldakı kəndlərimizin məsələsi artıq həll olunub. Çünki Paşinyan özü birmənalı dedi ki, bu, bizim kəndlər deyil. Onlar istəyirdilər ki, bu məsələdən istifadə edərək, Azərbaycanı bu və ya digər şəkildə ittiham etsinlər. Bu baxımdan görsələr ki, Azərbaycan onların istədiyi kimi hərəkət eləmir, yaxınlarda kəndlərlə bağlı məsələnin həlli qaçılmaz reallıqdır.

- Amma 4 kənddən danışır Paşinyan, 8 yox...

- Birincisi, Azərbaycan hələ də Ermənistanın 1991-ci il razılaşması ilə bağlı təqdim etdiyi mövqeyi qəbul eləmir. Müxtəlif yollarla bunu gündəmə gətirmək istəyirdilər. Praqada, Qaranadada... Sonra 1975-ci il xəritələri gündəmə gəldi. Yeni onlar bunu gündəmə gətirmək istəyirlər. Mən

hesab edirəm ki, bizim daha 4, yaxud 8 kənd yox, 444 kəndimiz qaytarılmalıdır!

- Yeni masada 1918-ci il xəritəsi olmalıdır?

- Hər halda, 1918-ci il yox, bəlkə də 1920-ci ilin aprel ayında olan xəritəmizə əsasən, torpaqlarımız qayıtılmalıdır, yeni bolşevik Rusiyasının işğalından qabaq olan xəritələrə əsasən. Ona görə də 4 kəndin məsələsini gündəmə gətirmək, əlbəttə, lazımdır, amma mən deydim şəkildə - 444!

- 5 aprel görüşü ərəfəsində Naxçıvan istiqamətində atəş açıldı. Bu atəşin arxasında hansı qüvvələr dayanıb və məqsəd nədir?

- Ermənistandan qurban imicini yaratmaq üçün bu cür təxribatlar həmişə olub. Ermənilər həmişə birinci atəş açırdılar, sonra haray qoparırdılar. İndiki mərhələdə də məqsəd odur.

- Təxribatların miqyası genişlənsə, o halda tutarlı cavab veriləcək sözsüz ki. Elə deyilmi?

- Onlar qorxurlar. İnanmıram ki, təxribatlar edə bilərlər. Çünki təxribatlara əl atsalar, bizdə elə imkanlar var ki, onların təxribatlarını qeyd edib, dünyaya yayacağıq. Yeni indi kimisə aldatmaq mümkün deyil, ona görə də bundan da ehtiyat edirlər.

- Elə son təxribatları və Ermənistan ordusunun hərəkətlənməsini Avropa İttifaqı da ört-basdır etməyə çalışdı...

- Bu da onu göstərdi ki, məsələnin arxasında kimlər durur və nə məqsədlə edirlər. Azərbaycanın davranışı və reaksiyası tamamilə adekvatdır.

- Maraqlıdır ki, Ermənistan dinc oturana oxşamır. Zərbə silahları, ağır artilleriya, tankların şərti sərhədlərə daşınması da bundan xəbər verir. Nə etmək istəyirlər?

- Bu, "itin qorxusundan hürməsi"ne oxşayır. Özləri də bilirlər ki, tərpənsələr, beşqat artıq cavablarını alaçaqlar. Hər halda Qafandakı postu yaddan çıxartmırlar. Bu, təzə bir şey deyil, onlar həmişə belə işlərlə məşğul olublar. Biz sonra onlara göstərdik ki, snayper oradan gəldi, atəş açdı və daha sonra düşmən postunu tamamilə darmadağın etdik. Ona görə ehtiyat edirlər.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanda banklara sürətli pul köçürmə sistemləri vasitəsilə 317.9 milyon manat vəsait daxil olub. Azərbaycanda banklardan xaricə göndərilən vəsaitin həcmi isə 87.4 milyon manata bərabər olub.

Azərbaycan Mərkəzi Bankının məlumatına görə, ötən ilin yanvar-fevral aylarına nisbətən sürətli pul köçürmə sistemləri vasitəsilə banklara daxil olan vəsaitin həcmi 31.2 faiz və ya 144.5 milyon manat, banklardan xaricə köçürmələr isə 29.6 faiz və ya 36.7 milyon manat azalıb. Xatırladaq ki, ötən ilin ilk 2 ayında Azərbaycanda banklara sürətli pul köçürmə sistemləri vasitəsi ilə 462.4 milyon manat daxil olub. Banklardan xaricə göndərilən vəsaitin həcmi isə 124.1 milyon manat təşkil edib.

Qeyd edək ki, Azərbaycana banklar vasitəsilə pul köçürmələri ötən il də azalıb. Belə ki, rəsmi statistikaya əsasən 2023-cü il ərzində pul köçürmə sistemləri ilə banklara ümumilikdə 2 milyard 468 milyon manat daxil olub, banklardan kənara isə 616,4 milyon manat köçürüldü. 2022-ci ildə bu məbləğlər müvafiq olaraq 5 milyard 798,6 milyon manat və 1 milyard 4,4 milyon manat təşkil etmişdi. Beləliklə, ötən il pul köçürmə sistemləri üzrə banklara daxil olan vəsait 3 milyard 330,6 milyon manat, banklardan kənara köçürülən vəsait isə 388 milyon manat azalıb. Bu isə o deməkdir ki, illik müqayisədə Azərbaycana pul köçürmələri 57.4 faiz, ölkədən xaricə köçürmələr isə 4.5 faiz azalıb.

Ötən il pul köçürmə sistemləri ilə banklara daxil olan bir ödənişin orta hesabla məbləği 526,6 manata düşüb. 2022-ci ildə orta məbləğ 915,9 manat idi.

Mərkəzi Bankın digər statistikasına əsasən 2023-cü ildə xaricdən fiziki şəxslər tərəfindən ölkəyə göndərilən pul baratlarının həcmi 54.3 faiz azalaraq 1.7 milyard dollar, ölkədən köçürülən pul baratlarının həcmi isə 17.2 faiz azalaraq 0.6 milyard dollar olub.

Qeyd edək ki, Azərbaycana xaricdən pul köçürmələrdə ən böyük pay bir qayda olaraq, Rusiyaya məxsus olur. Bu ölkədə yaşayıb-işləyən soydaşlarımızın sayı digər bütün ölkələrdəkilərin birgə sayından daha çoxdur. Buna görə də adətən Rusiyadan köçürülən pullar ümumi köçürmələrin yarıdan çoxunu təşkil edir. Məsələn, ötən il xaricdən köçürülən pulların 63,3 faizini - 1 milyard 47 milyon 523 min dollarını Rusiyadan köçürmələr təşkil edib. 2022-ci ildə Rusiyadan pul

Azərbaycana xaricdən pul köçürmələrinin

azalmasının səbəbi - təhlil

Rusiyadan ölkəyə göndərilən pullar ümumi köçürmələrin yarıdan çoxunu təşkil edir

köçürmələrin həcmi 2 milyard 969 milyon 440 min dollar olmuşdu. Bu isə o deməkdir ki, köçürmələr illik ifadədə 2,8 dəfə azalıb.

2023-cü ildə Türkiyədən Azərbaycana pul köçürmələri əvvəlki ildəki 122,1 milyon dollardan 164,3 milyon dollara yüksəlib. ABŞ-dan köçürmələr isə 155.3 milyon dollardan 73,8 milyon dollara qədər azalıb. Qalan ölkələrdən köçürmələrdə cüzi artıb-azalmalar qeydə alınıb. Beləliklə, aydın görünür ki, Azərbaycana xaricdən pul köçürmələrindəki azalmanın kökündə Rusiyadan köçürmələrin azalması dayanır.

Rusiya rəsmi statistikasına əsasən, 2023-cü ilin sonunda fiziki şəxslər tərəfindən ölkədən xarici valyuta köçürmələrinin həcmi 2022-ci ilin nəticələri ilə müqayisədə təxminən iki dəfə azalaraq 27,8 milyard dollara düşüb. Bu zaman postsovet ölkələrindən yalnız Ermənistan köçürmələrdə artım qeydə alınıb, qalan bütün ölkələr üzrə azalma müşahidə olunub.

Yuxarıda da qeyd etdik ki, Rusiyadan pul köçürmələri Azərbaycana ümumi köçürmələrin yarıdan çoxunu təşkil edir. Bunun əsas səbəbi isə ora işləməyə gələnlərin sayının çox olmasıdır. Bəzi mənbələr son 30

ildə Rusiyaya işləməyə gedib orada qalanların sayının 2 milyon nəfərə yaxın olduğunu deyirlər.

Rusiyada əmək haqqının yüksək olması bütün postsovet ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycandan da insanların ora qazanc dalınca axışmasını təmin edir. Rusiyanın açıqladığı statistikaya görə, 2022-ci ildə Rusiyaya iş dalınca gedib rəsmi qeydiyyatda düşən azərbaycanlıların sayında 3 faizə yaxın artım baş verib. Ukraynadakı müharibəyə cəlb olunmaq təhlükəsinə baxmayaraq, 95,1 min nəfər insan Rusiyaya gedişinin əsas səbəbi olaraq əmək miqrasiyasını göstərərək, rəsmi əmək miqrantı kimi qeydiyyatda düşüb.

Bir çox soydaşlarımız əmək miqrantı kimi ödəniş ödəməmək üçün Rusiya vətəndaşlığı alırlar. Belə ki, 2019-cu ildə 9,5 min azərbaycanlı şimal qonşunun vətəndaşı olubsa, 2021-ci ildə bu rəqəm 30,8 min nəfərə çatıb. 2022-ci ildə vətəndaşlığın həm də hərbi mükəlləfiyyət yaratmasına baxmayaraq, 23 min azərbaycanlı Rusiya vətəndaşlığı alıb.

Rusiyadan pul köçürmələrinin azalmasının əsas səbəblərindən biri kimi bu ölkəyə iş dalınca gələnlərin azalması göstərilir. Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin statistikasına görə, 2023-cü ilin

birinci yarısında ümumilikdə 3,5 milyona yaxın insan işləmək üçün ölkəyə daxil olub. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2022-ci ilin eyni dövründə Rusiyaya 5,8 milyona yaxın xarici vətəndaş gəlib ki, bu da miqrant axınının 40 faiz azaldığını göstərir.

Ötən ilin birinci yarısında MDB ölkələrindən Rusiyaya daxil olan immiqrantların sayı 17,1 faiz azalıb. Ən çox azalmanın olduğu ölkələr arasında Azərbaycan Ukrayna (-51 faiz), Belarusdan (-37 faiz) sonra 26 faizlə üçüncü yerdə gəlir. Həmin dövrdə Rusiyadan Azərbaycana daimi yaşamaq üçün gələnlərin sayı isə 10,5 min nəfər təşkil edib.

Rusiya DİN Miqrasiya üzrə Baş İdarəsinin dərc etdiyi məlumata görə, 2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında olduğu yer üzrə qeydiyyatda alınan azərbaycanlı miqrantların sayı 153 min nəfər olub. Daha 36 min nəfər isə yaşayış yeri üzrə qeydiyyatda alınıb.

Rusiya DİN-in məlumatından aydın olur ki, 2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında Rusiyada vətəndaşlıq hüququ alan azərbaycanlıların sayı 12,6 min nəfər olub.

Lakin nəzərə alsaq ki, Rusiyaya iş üçün gələnlərin çoxu iş yeri tapıb ailəsinə pul göndərmək imkanını ən azı 1 ildən sonra əldə

edirlər, o zaman 2023-cü ildəki nəticənin ortaya çıxmasında Rusiyaya geden əmək miqrantlarının azalmasının rol oynamadığını deyə bilərik. 2022-ci ildə gələnlərin sayında qeydə alınan artım normalda 2023-cü ildə Rusiyadan göndərilən pul baratlarının həcmi artırmalıydı. Bunun baş verməməsinin əsas səbəbi kimi Rusiyalı ekspertlər texniki çətinlikləri göstərir. Ötən il, eləcə də bu ilin ötən dövründə Rusiya bankları ilə əməliyyatlar texniki baxımdan asanlıqla həyata keçirilirdi: əksər MDB ölkələrində Qərbin, xüsusi-

Ağstafa, Gədəbəy, Qazax, Tovuz və Şəmkir rayonlarının sakinləri Rusiyadan adambaşına orta hesabla 13 manat pul alıblar. Yeni bu ərazidə yaşayan hər bir şəxsə il ərzində Rusiya Federasiyasından orta hesabla 156 manat pul göndərilib. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2021-ci ildə bu rəqəm cəmi 8 manat 10 qəpik olub. Beləliklə, 60 faizdən çox artım var.

Lənkəran-Astara rayonu adambaşına orta pul köçürmələrinin ən çox olduğu ikinci iqtisadi rayondur. Astara, Cəlilabad, Lerik, Lənkəran, Masallı və Yardımlı

lə də ABŞ-in ikincili sanksiyalarına məruz qalmamaq üçün banklar Rusiyaya köçürmələri maksimum məhdudlaşdırırlar.

Formal olaraq, sadalanan MDB ölkələrinin heç biri Qərbin sanksiya rejimlərinə əməl etməyə borclu deyil, lakin maliyyə institutlarının Amerika bankları ilə sıx əlaqəsi və onlara qarşı sanksiyaların riskləri səbəbindən ABŞ kimi Qərb yurisdiksiyalarının məhdudiyyətlərinə əməl etməyə məcbur olurlar.

Rusiyadan pul köçürmələrinin azalmasının bir səbəbi də sanksiyalara rəğmən ölkə iqtisadiyyatında ciddi təlatümlərin olmamasıdır: 2022-ci ildə sanksiyalar axını başlayanda orada yaşayan soydaşlarımız qorxuya düşərək yığım etdikləri vəsaitləri vətənə köçürüb, burada məyyən yatırımlara yönəltməyə çalışırdılar. Lakin 2022-ci ilin sonlarına doğru əjiojaj səngidi.

Hər bir halda, Azərbaycanın bir sıra bölgələri üçün Rusiyadan pul göndərişlərinin azalması kifayət qədər mənfi təsirə malikdir. Dövlət Statistika Komitəsinin xaricdən göndərilən pul baratları daxilolmalar üzrə apardıqı hesablamalar göstərir ki, 2022-ci ildə Qazax-Tovuz rayonu bu pulların həcminə görə birinci yerdə olub. Belə ki, son bir ildə

ya köçürülən aylıq pullar hər sakinə orta hesabla 12 manat 10 qəpik təşkil edib. Maraqlıdır ki, 2021-ci ildə bu rəqəm daha çox olub - 13 manat 10 qəpik.

Üçüncü yeri hər ay orta hesabla adambaşına 12 manat (2021-ci ildə bu rəqəm 8 manat 50 qəpik) daxil olan Gəncə-Daşkəsən bölgəsi tutur. Ən az "xarici" pullar Mil-Muğan iqtisadi rayonunun sakinlərinin payına düşüb. Bu rayon əhalisinin gəlirlərində pul köçürmələrinin xüsusi çəkisi cəmi 0,5 faiz təşkil edib.

Eyni göstərici üzrə ikinci ən aşağı nəticə Sumqayıt şəhərinin də daxil olduğu Şəhəron-Xızı iqtisadi rayonunda qeydə alınıb. Burada xaricdən pul köçürmələri əhalinin gəlirlərinin cəmi 0,6 faizini təşkil edib.

Son olaraq qeyd edək ki, Rusiya xaricilərin ölkə ərazisində qalma və işləmə şərtlərini kəskin şəkildə ağırlaşdırır. Baxmayaraq ki, ölkə iqtisadiyyatında işçi çatışmazlığı 5 milyon nəfər hesablanır, Rusiya hakimiyyəti xaricdən gələnləri iş icazəsi deyil, vətəndaşlıq almağa sövq etməkdə israrlıdır. Bunun isə səbəbi aydındır: vətəndaşlıq alan xaricilər qısa müddətdən sonra Ukraynadakı müharibəyə cəlb olunurlar...

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Dünyada sanki virus müharibəsi ənənəsi formalaşdırılır. COVID-19 virusunun Yer üzünə süni şəkildə yayılması iddiası kifayət qədər ciddi mənbələrdən təsdiqlənib. Ancaq bunu konkret kim yaydı, heç kim bunu demədi...

COVID-19 bitər-bitməz artıq yeni pandemiyanın anonsu verilir. Bu virusun da Çindən başlayacağı qeyd olunub. Yeni hər şey hazırdır...

Çin coviddən sonra yeni bir infeksiyanın epimərkəzi ola bilər. ABŞ və Çin səhiyyə qurumları yeni müşahidələrdən sonra hesabat paylaşılırlar. Bu dəfə epimərkəzi yenə də Çin ola biləcək "Superqonoreya" infeksiyası güclənib, pandemiya həddinə çatdı. Artıq 13 əyalətdən götürülmüş bakteriya analizlərində qonoreya mövcud bütün antibiotiklərə qarşı 99% dözümlülük göstərib. Məhz Çindəki qonoreya superinfeksiya statusunu alıb. Çünki Avropa və Amerikadakı nümunələr 45% davamlılıq göstərib. Çin "superqonoreyası"ni məğlub edə bilən yeganə antibiotik "seftriakson"dur.

Amma Çində həttə buna belə yaxın vaxtlarda dözümlülük yarana bilər. O zaman məhz Çindən yeni bakteriya dünyaya yayılacaq. Qonoreya cinsi yolla ötürülür, ilk başda heç bir simptom vermir.

Bu açıqlamadan həm də belə nəticə çıxır ki, işin içində bu dəfə Çin öz də ola bilər.

Dünyanı bundan sonra ancaq belə yaşayacağıq? Virus müharibələri ilə? Bu, global güclərə nə qazandırır?

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, pandemiya infeksiyanın bir qitədən digər qitəyə keçidi ilə təsnif olunur. Professor vurğuladı ki, pandemiya epidemiyadan daha böyük anlayışdır:

"Global pandemiya isə bütün dünyanı əhatə edir. Çində yaranan bu infeksiyanın pandemiya gətirib çıxara biləcəyini düşünmürəm. Hər bir halda pandemiya sürətlə hava-damcı və fekal-oral yolla yayılan, su ilə də keçə bilən infeksiyaların olması deməkdir. "Superqonoreya" infeksiyası haqqında hələ ki müfəssəl məlumat yoxdur. Odur ki, global pandemiya səbəb ola biləcəyi haqqında danışmaq üçün ciddi əsas lazımdır. Əlbəttə, hər bir halda hazır olmaq lazımdır. Biz onsuz da virus əsrində yaşayırıq. Bizi qarşıda global qrip pandemiyası gözləyir. Nə zaman olacağını demək çətin, lakin bu, elmi proqnozdur. Qrip virusu daşıyıcı virusdur, mutasiyaya uğrayır. Gələcəkdə sürətlə pandemiya səbəb olacaq mutagen forması yarana bilər. Digər "sürprizlər" də ola bilər. Hər zaman diqqətli olmaq lazımdır. Hər bir ölkə daxilində baş verənlərə diqqətlə yanaşmalıdır. Digər tərəfdən, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı da zamanında dəyərləndirmə aparmağı bacarmalıdır ki, koordinasiya proseslərində nəticə əldə etmək mümkün olsun".

Yenə pandemiya, yenə Çin - virus müharibəsi...

Adil Qeybullayev: "Qripin pandemiya səbəb olacaq mutagen forması yarana bilər"

Eldəniz Əmirov: "Pandemiyalar çirkli pulların yuyulmasına münbit şərait yaradır"

İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov "Superqonoreya" infeksiyasının COVID-19 kimi yayılma təhlükəsinin olduğunu düşünür, çünki iki xəstəliyin yayılma formaları fərqlidir. Ekspertin fikrincə, məq-

sədyönlü şəkildə yayılan xəstəliklər bilavasitə qəfil və daha sürətli olur: "Superqonoreya" infeksiyasının global əhəmiyyətə hesablandığını düşünmürəm. O cümlədən COVID-19 qədər global mənfi təsirlərinin olacağı-

nı da ehtimal etmərəm. Global güclər virus müharibələrinin olmasında ona görə maraqlıdır ki, böhranlar kasıbları daha da kasıblaşdırır, varlıları isə daha da varlandırır. Bu, dövlətlərə də aiddir. Global iqtisadiyyatda baş verən

böhranlar, pandemiyalar və digər fors-major hallar güclü dövlətlərin mövqeyini daha da gücləndirir. Ciddi maliyyə itkisi olsa belə, strateji mövqe daha da güclənir. Zəif ölkələr isə sıradan çıxır. Böhranlar hərbi gücünə, strateji mövqeyinə arxalanaraq dünyada güc mərkəzi kimi görünə bilər, amma əslində zəif olan ölkələri təbii şəkildə sıradan çıxarır. Biz sözlə, pandemiyalar güclü ölkələrə sərf edir".

E.Əmirov hesab edir ki, dünyada idarəedilməyən heç nə baş vermir: "Pandemiyalar çirkli pulların yuyulmasına münbit mühit yaradır. Eyni zamanda insanlara nəzarət etməyin yeni mexanizmlərini ortaya çıxarır və nəzarəti gücləndirir".

□ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Qarabağ qazisi haqsızlıqdan gileylənir: "İntihar həddinə çatmışam..."

Tanınmış hüquqşünas qazinin tələbini qanuni sayır, nazirlik isə...

Qarabağ qazisi Fəridov Fikrət Talış oğlu "Yeni Müsavat"a müraciət edib. Öncə qeyd edək ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda 1-ci Qarabağ müharibəsində iştirak edən qazi 1993-cü il yanvarın 1-dən böyük komandiri vəzifəsinə təyin olunub. Həmin il yanvarın 14-də döyüşlər zamanı ağır yaralanıb, 2-ci qrup əlildir.

Müraciəti isə şikayəti ilə bağlıdır: "Mənim 2004-cü ildən 2015-ci il tarixə qədər, yəni 1 il böyük komandiri pensiyam verilməmişdi. Buna görə məhkəməyə müraciət etməli oldum. Məhkəmə çekişmələrin sonunda Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İnzibati Kollegiyasının 2 noyabr 2023-cü il tarixli qərarına əsasən əmək pensiyam həmin dövr üzrə yenidən hesablanaraq keçmiş müddət üçün ümumilikdə 16 692.18 manat müəyyən edildi".

Lakin qazinin sözlərinə görə, Azərbaycan Respubli-

Fikrət Fəridov

kası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi həmin məbləği onun hesabına hissə-hissə, 9 il ərzində, yeni ayda 150 manat olmaqla ödəyəcəyini bildirib: "Halbuki məhkəmə qərarında məbləğin hissə-hissə, aylara bölünərək ödənilməsi haqda heç bir ifadə yoxdur. 1993-cü ildə 1-ci

Qarabağ müharibəsində iştirak edərkən döyüşlərdə ağır güllə yaraları almışam. Buna görə sağlamlığımda ciddi problemlər yaranıb. Həkimlər təcili surətdə müalicə almalı olduğumu bildirir. Nazirliyə dəfələrlə müraciət edib bildirmişəm ki, bu vəsait mənim müalicəmə üçün çox vacib lazımdır. Onlar

isə ödənişi 9 il ərzində, ayda 150 manat olmaqla ödəmək istəyir. Mənə verilən cavabda bildirilir ki, "əmək pensiyanız üzrə keçmiş müddət üçün hesablanmış ümumilikdə 16692,18 manat fərq məbləği cari ilin mart ayından etibarən qanunun 32.1-1-ci maddəsinin ikinci cümləsinin tələblərinə

uyğun qaydada ötən dövrdəki ayların sayına bölünərək hissə-hissə pensiyanızın üzərinə əlavə olunmaqla müvafiq kart hesabınıza köçürülür". Son müraciətlərimə isə nazirlik, ümumiyyətlə, əhəmiyyət vermir, ünvanladığım teleqramlara cavab verilmir. Az qala intihar həddinə çatmışam. Sağlamlığı, həyatım təhlükə altındadır. Bir daha qeyd edərim ki, haqqım olan pensiyam mənə təcili müalicə üçün lazımdır. Aidiyyəti qurumlardan xahiş edərim, mənə qarşı edilən haqsızlığın aradan qaldırılmasına köməklik göstərsinlər".

Məsələ ilə əlaqədar Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin mövqeyini öyrəndik. Qurumdan sorğumuza bu cür cavab bildirildi: "Fəridov Fikrət Talış oğlunun hesablanmış ötən dövr pensiya məbləği qanunvericiliyə uyğun olaraq ötən dövrdəki ayların sayına bölünəcək, 2024-cü il martın 1-dən aylıq 150,38 manat olmaqla 2033-cü il mayın 31-dək pensiya məbləğinin üzərinə əlavə olunaraq, kart hesabına köçürüləcək. Bununla bağlı vətəndaşın 2024-cü il martın 4-də daxil olmuş müraciəti 2024-cü il aprelin 1-də cavablandırılıb.

Həmçinin Fikrət Fəridovla əlaqə yaradılaraq, ona bu barədə məlumat verilib".

Hüquqşünas Əkrəm Həsənov isə qəzetimizə açıqlamasında dedi ki, məhkəmənin qərarında vətəndaşa ödəniləcək məbləğin hissə-hissə ödənilməsi ilə bağlı müddəə yoxdursa, qurum həmin məbləği vətəndaşa birdəfəlik ödəməlidir: "Əgər məhkəmənin qərarında məbləğin hissə-hissə ödənilməsi ilə bağlı ifadə yoxdursa və buna baxmayaraq nazirlik məbləği illərə bölərək, hissə-hissə ödəməyə çalışarsa, bu zaman məhkəmə quruma bununla bağlı tapşırıq verməlidir. Həmçinin məhkəmə qərarını doğru icra etmədiyinə görə qurum cərimələnə bilər. Sözüün doğrusu mən bu məsələyə təcüblənirəm. Çünki adətən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi məhkəmələrin qərarını icra edir. Bu baxımdan məhkəmə qərarına diqqətlə baxmaq lazımdır, bəlkə orada hansısa ifadə imkan verir ki, nazirlik vətəndaşa məbləği hissə-hissə ödəsin".

Məsələni diqqətdə saxlayacağıq.

□ Xəlida GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Rusiya XİN: "Ermənistan "Mir" kartları ilə bağlı da Qərbin təzyiqinə boyun əyib"

Ermənistan Rusiyanın “Mir” ödəniş kartları ilə əməliyyatları dayandırması məsələsində də Qərbin təzyiqinə boyun əyib.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova aprelin 3-də keçirdiyi brifinqdə bildirib.

O, ölkəsinin təəssüflə bu faktı qeyd etdiyini söyləyib.

Zaxarova "Mir" ödəniş kartları ilə əməliyyatları dayandırmasına görə Ermənistan iqtisadiyyatının hiss olunacaq zərər görəceyini, vətəndaşlarının ciddi narahatlıqlarla qarşılaşacağını, Rusiyada işləyən ermənilərin Ermənistana pul köçürməkdə çətinlik çəkəcəklərini, turistlərin kartla ödəniş etməkdən məhrum olacaqlarını vurğulayıb.

"Xatırladım ki, ötən il Rusiyadan Ermənistana gedən turistlərin sayı 1 milyonu ötüb. Bunun Ermənistan iqtisadiyyatına zərbə endirəcəyinə dair digər nümunələr də mövcuddur. Əminəm ki, bu addımın xərcləri Qərbin məhdudiyyətlərinin nəzəri zərərindən qat-qat yüksəkdir", - deyə Rusiya XİN sözcüsü yekunlaşdırıb.

Qərb, xüsusilə də ABŞ Rusiyanın üçüncü ölkələr vasitəsilə sanksiyalı malları əldə etməsinin qarşısını almaq üçün fəaliyyətləri intensivləşdiriblər. Bu fəaliyyətlərin əsas istiqamətlərindən birini maliyyə qurumlarına nəzarət təşkil edir. Ötən ilin dekabrında ABŞ prezidenti Co Bayden ölkənin Maliyyə Nazirliyinə Rusiya ilə sanksiyalı malların ticarətini maliyyələşdirən maliyyə qurumlarına sanksiya tətbiqini asanlaşdıran əmr imzalayıb. Bununla da nazirliyə sanksiyalı malların Rusiyaya çatdırılması prosesində iştirakda şübhəli bildiyi maliyyə qurumlarını əlavə prosedurlar olmadan sanksiya siyahısına salmaq səlahiyyəti verilib.

Ardınca yanvar ayından

etibarən ABŞ Maliyyə Nazirliyindən Ukraynada müharibə başlayandan bəri Rusiya ilə ticarəti kəskin artan ölkələrə xəbərdarlıqlar göndərilib. Nəticədə Rusiyanın əsas ticarət tərəfdaşları olan Çin, BƏƏ və Türkiyə ilə ticarətdə kəskin problemlər meydana çıxıb.

Belə ki, yanvarın əvvəlində məlum olub ki, Türkiyə bankları Rusiya ilə ticarət əməliyyatlarını maliyyələşdirməkdən imtina etməyə başlayıblar. Ötən müddət ərzində yaranan problemi aradan qaldırmaq mümkün olmayıb. Rusiya tərəfi problemin ABŞ-da dekabrda qəbul edilən qərarın əsas rol oynadığını bildirməklə Türkiyə banklarının vəziyyətinin anlaşıldığını elan etsə də, hələ ki ticarət əməliyyatlarının başqa maliyyələşmə forması tapılmayıb.

Nəticədə yanvar-fevralda iki ölkə arasındakı ticarət həcmi illik ifadədə 33 faiz azalıb. Türkiyənin Ticarət Nazirliyinin məlumatına görə, təkcə fevral ayında ölkənin Rusiyaya ixracı 33,7 faiz azalaraq 1 milyard dollardan 670 milyon dollara, Rusiyaya ixracı isə 36,65 faiz azalmaqla 2023-cü ilin fevralındakı 2 milyard dollardan 1,3 milyard dollara qədər azalıb. Problemin mart ayında da aradan qaldırılması deməyə əsas verir ki, ölkələr arasında qarşılıqlı ticarət döviyyəsinə azalma da-

Rusiyanın eyni xarakterli problemi Çinlə ticarət əməliyyatlarında da yaranıb. Belə ki, Çinin dörd ən böyük bankından üçü 2024-cü ilin əvvəlindən Rusiyanın sanksiya təbiiq etdiyi kredit təşkilatlarından ödənişləri qəbul etməyi dayandırılıb. Məhdudiyyətlər Çində aktivlərin həcminə görə birinci, ikinci və dördüncü yerləri tutan Çin Sənaye və Kommersiya Bankı (ICBC), Çin İnşaat Bankı (CCB) və Bank of China tərəfindən təbiiq edilib.

Yanvarın əvvəlindən bu banklar Rusiya müştərilərinə ödənişləri qəbul etməyi dayandıracaqları barədə xəbərdarlıq ediblər. Ödənişlər hansı sistemdən – Avropa SWIFT, Rusiya SPFS və ya Çin CIPS-dən keçməsindən asılı olmayaraq rədd edilir.

Çin və Türkiyə banklarının ardınca Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin böyük bankları da Rusiyadan olan müştərilərlə işləmək üçün məhdudiyyətlər tətbiq etməyə başlayıb. Bu barədə "Vedomosti" qəzeti rusiyalı iş adamlarına, vergi və hüquq məsləhətçilərinə, həmçinin "Delovaya Rossiya"-nın nümayəndələrinə istinadən məlumat yayıb. Məlumatla görə, BƏƏ bankları Rusiyadan pul qəbulunu və rusiyalı müştərilərə ödəniş göndərməyi dayandırıb. Bundan əlavə, kre-

dit təşkilatları sahibləri Rusiya vətəndaşı olan şirkətlərin hesablarını bağlayır.

Sanksiya təhlükəsi uzaq xaricə yanaşı, Rusiyanın ən yaxın qonşuları ilə maliyyə əməkdaşlığına ciddi problemlər yaradıb. Belə ki, martın 30-dan etibarən Ermənistanın VTB bankın törəməsi istisna olmaqla, bütün bankları Rusiyanın "Mir" kartlarına xidməti dayandırılıb.

Qazaxıstanın ən iri bankı olan "Halyk Bank" (Xalq Bankı) hələ fevralın sonundan etibarən Rusiyanın "Mir" ödəniş sisteminin kartlarına xidmət göstərməyi dayandırıb. Bu

Rusiya ilə ticarət təhlükəli hala gəldi: Azərbaycana təhdid varmı...

Ödənişlər hansı sistemdən - Avropa SWIFT, Rusiya SPFS və ya Çin CIPS-dən keçməsindən asılı olmayaraq rədd edilir

barədə TASS-a maliyyə təşkilatının çağrı mərkəzinin əməkdaşı məlumat verir. "Sonuncu dəyişiklik fevralın 27-də olub, "Mir" kartlarına artıq xidmət göstərilmir", - o bildirib.

Aprelın 3-dən etibarən isə bütün Qırğızıstan ərazisində Rusiyanın "Mir" bank kartlarına xidmət dayandırılıb. Bu barədə Qırğızıstan Banklararası Processing Mərkəzi məlumat yayıb. Məlumatda qeyd olunur ki, ABŞ Maliyyə Nazirliyinin xarici aktivlərə nəzarət üzrə məsul bölməsi "Mir" ödəniş sisteminin kart operatoru olan "Milli Ödəniş Kartları Sistem" SC-yə qarşı sanksiyalar tətbiq edib: "Elkart" milli ödəniş sisteminin fasiləsiz fəaliyyətinin təminatçısı olan Banklararası Processing Mərkəzi QSC məlumat verir ki, ikinci dərəcəli sanksiyalar riskini minimuma endirmək məqsədilə aprelin 5-dən etibarən infrastrukturunda "Mir" bank kartlarına xidmət göstərilməsini dayandıracaq".

Bundan əlavə, "Elkart" kartlarının Rusiyada fəaliyyəti də dayandırılır.

Banklararası Prossessinq
Mərkəzlərdən bildirilib ki, milli
ödəniş sisteminin fasiləsiz fə-
aliyyətini və tam təhlükəsizli-
yini təmin etmək üçün bütün
zəruri tədbirlər görülür.

Rusiya Mərkəzi Bankından "İnterfaks"a verilən məlumata görə, "Mir" ödəniş sistemi ilə işin dayandırılması barədə "Elkart"dan rəsmi bildiriş alıb. Məlumatda qeyd olunur ki, aprelin 3-dən Moskva vaxtı ilə saat 9:00-dan etibarən "Elkart"-ın iştirakçı banklarının infrastrukturunda Rusi-

yayın heç bir bankı tərəfindən buraxılmış “Mir” kartları ilə əməliyyatlar aparılır: “Xatırlatmaq istərdik ki, “Mir” ödəniş sistemi beynəlxalq tərəfdaşlarla işləmək üçün heç bir məhdudiyyət tətbiq etməyib. Bununla belə, xarici banklar və ödəniş sistemləri öz infrastrukturlarında “Mir” kartlarını qəbul edib-ətməmək barədə müstəqil qərar qəbul edirlər, o cümlədən ikinci dərəcəli sanksiya risklərin qiymətləndirilməsi nəzərə alınmaqla. sanksiyalar”.

“Kommersant” nəşrinin Rusiya bank bazarındakı mənbəyə istinadən yazdığına görə, Ermənistan və Qırğızıstanın ardınca “Mir” kartlarına xidmət göstərməyi dayandıracaq növbəti ölkələr Tacikistan və Belarus ola bilər. Belə ki, “Mir” ödəniş sisteminin operatoru olan Milli Ödəniş Kartları Sistemi (MSCP) ilə Belarusun “Belkart” və Tacikistanın “Korti Milli” şirkətləri arasında bağlanmış müqavilələr Ermənistanın “ArCa” və Qırğızıstanın “Elkart” şirkətləri ilə bağlanmış müqavilələrə bənzəyir.

Üstəlik, həm Belarus, həm də Tacikistan bankları hələ də beynəlxalq ödəniş sistemlərinin kartlarını buraxırlar. Beləliklə, ABŞ-ın sanksiyaları təhlükəsi də onlar üçün eyni dərəcədə aktualdır.

Gördünyü kimi, Rusiya-ya qadağan olunan malların çatdırılması ehtimalı yüksək olan bütün ölkələrə ciddi təzyiqlər başlanıb və getdikcə də artırılır. Hətta Çin kimi böyük immuniteti olan ölkə bu təzyiqlərə davam gəlməklə Rusiya ilə ticarətini dayandırır.

mamağı bacarsa da, alış-ve-rişin sanksiyalı mallardan kə-narda aparılmasına əməl et-məyə məcburdur. Çin Göm-rük İdarəsinin məlumatına əsasən, iri bankların addımı-na rəğmən yanvar-fevralda ölkələr arasında ticarət həc-mində 11 faizə yaxın illik ar-tım var. Bu zaman Rusiyanın Çindən idxalı daha sürətlə artıb. Lakin idxalın əsas his-səsi Çinin öz istehsalı olan və hərbi səmayədə istifadəsi mümkün olmayan məhsulla-rın payıdır.

Artıq hamıya aydındır ki, Rusiya ilə ticarətdə ikili malların yer alması halı qeydə alınan bütün ölkələr üçün ikincili sanksiyalar böyük təhdidlər formalaşdırır. Azərbaycan da Rusiya ilə ticarətini gətirdikcə artıran ölkələrdən biridir. Rəsmi statistikaya əsasən, 2023-cü il ərzində Azərbaycanın Rusiya ilə ticarət dövriyyəsinin ümumi həcmi 2022-ci ilə nisbətə 17,5 faiz və ya 648,5 milyon ABŞ dolları artaraq 4,35 milyard dolları üstələyib. Ötən il Azərbaycandan Rusiyaya 1,19 milyard dollar dəyərində məhsul ixrac edilib ki, bu da 2022-ci ilin göstəricisindən 22,6 faiz və ya 220,9 milyon dollar çoxdur.

Rusiyadan Azərbaycana idxal edilən məhsulların dəyəri isə 15,6 faiz və ya 427,5 milyon dollar artaraq 3,16 milyard dollar təşkil edib.

2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında isə Azərbaycan və Rusiya arasında ticarət dövriyyəsi 591,254 milyon dollar təşkil edib ki, bu da 2023-cü ilin analoji dövrünün göstəricisindən 22,3 faiz azdır. Məlumata görə, yanvar-fevral aylarında Azərbaycan məhsul-

ların Rusiyaya ixracı 20,8 faiz azalaraq 155,131 milyon dollar, Rusiyadan mal idxalı isə 22,9 faiz azalaraq 436,122 milyon dollar təşkil edib.

Rusiya iki ayın yekunlarına əsasən, Azərbaycanın ticarət tərəfdaşları arasında İtaliya və Türkiyədən sonra üçüncü yeri tutub. Bu dövrdə Rusiya ilə ticarət əməliyyatları ölkənin xarici ticarət dövriyyəsinin 8,18 faizini təşkil edib.

Rusiya ilə ticarət artsa da, indiyədək bir dəfə də olsun Qərb dövlətlərində Azərbaycanın sanksiyalı malların şimal qonşuya ötürülməsində iştirakına dair şübhə yaranmayıb. Rusiya ilə ticarətin iştirakçılardan qəzetimizə verilən məlumata görə, ticarət əməliyyatları əsasən VTB bankın Azərbaycan filiali, qismən isə ZiraatBank Bakı filiali üzərindən maliyyələşdirilir: "Bütün idxal, xüsusilə də ixrac əməliyyatlarına dövlət qurumları sərt nəzarət mexanizmi tətbiq ediblər. Azərbaycan üzərindən Rusiyaya hər hansı sanksiyalı məhsulun satılması mümkün deyil. Kimsə istəsə belə, dövlət qurumları buna imkan verməz".

Maliyyə qurumlarının Rusiyanın sanksiyalı bankları ilə əlaqələrinə gəlincə, Azərbaycan bankları "Mir" ödəniş sistemində qoşulmayıblar, "Mir" kartlarına xidmət göstərməyiblər. Bu baxımdan, ABŞ-ın fevralda "Mir" ödəniş sistemində münasibətdə tətbiq etdiyi sanksiyalar Azərbaycanın maliyyə qurumları üçün hər hansı təhlükə formalaşdırmır...

**❑ Dünya SAKİT,
"Yeni Müsavat"**

Rəsmi Moskva Ukrayna və NATO-nu terror metodlarından istifadə etməkdə ittiham edib. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşev Ukrayna ordusunun və Qərbin döyüş meydanında heç nə edə bilmədiyini söyləyib. “Ona görə də düşmən getdikcə daha çox terror metodlarına əl atır”, - deyər Patruşev vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, “Crocus City Hall”dakı terror aktının izləri Ukrayna xüsusi xidmət orqanlarına aparır. “Onlar bizə sınımağa çalışırlar ki, terror aktı Kiyev rejimi tərəfindən deyil, radikal İslam ideologiyasının tərəfdarları, ola bilsin ki, İŞİD-in Əfqanıstan qolunun üzvləri tərəfindən törədilib. Lakin bu iyrenc cəna-yətin sifarişçisi və sponsorunun kim olduğunu tez bir zamanda müəyyən etmək daha vacibdir. Onun izləri Ukrayna xüsusi xidmət orqanlarına aparır. Hər kəs yaxşı bilir ki, Kiyev rejimi müstəqil deyil və tamamilə ABŞ-ın nəzarətindədir”, - deyər Patruşev vurğulayıb.

ABŞ və BMT Zelenskini dayanmağa çağırırdı - “Rusiya şəhərlərini vurmayın”

Rəsmi Moskva Qərbi döyüş meydanında heç nə edə bilmədiyini üçün terrora əl atmaqda günahlandırır; Rusiya Müdafiə Nazirliyi isə qisas üçün orduya yazılanların sayının artdığını anons edib, alyans Kiyevə daha 100 milyard ayıra bilər - təhlil

yesi Ukraynanın Rusiya təcavüzündən müdafiəsinə kömək etmək olub. Eyni zamanda Ukraynanın öz ərazi-sindən kənarda zərbələrini dəstəkləmir və ya onlara kömək etmirik”, - o bildirib. Blin-ken əlavə edib ki, ABŞ Ukraynaya quru qoşunlarının göndərilməsinə qarşıdır. Onun fikrincə, belə bir addım Rusiya ilə birbaşa münaqişəni yaxınlaşdıracaq. Fransa XİN rəhbəri Sejurne isə Ukraynanın Rusiyadakı neft obyektlərinə hücumları ilə

mövcudluğunu minimuma endirmək üçün Zelenskinin təsdiq etdiyi plana əməl edib. Bu arada, Rusiya Müdafiə Nazirliyi “Crocus City Hall”dakı terror aktından sonra orduya guya könüllü olaraq, müqavilə əsasında qatılmaq istəyənlərin sayının xeyli artdığı barədə rəsmi məlumat yayıb. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, son bir həftədə müqavilə ilə xidmət etmək istəyənlərin sayı artıb. İdarədən verilən məlumata görə, ilin əvvə-

və gələcək səfərbərlik üçün əsas yaratmaq məqsədilə istifadə edir.

ABŞ və BMT-dən Kiyevə çağırışları “Yeni Müsavat”a şərh edən professor Qabil Hüseynlinin sözlərinə görə, bu ritorikada bəyanatlar qorxudan irəli gəlir: “Rusiya təhdid səsləndirəndə Şolts da, Bayden də yeraltı sığınacağa qaçırırlar. Onlar fikirləşir ki, Rusiya nüvə bombasına əl ata bilər. Amma necə olur ki, Ukraynanın enerji infrastrukturuna, mülki məntəqələrinə

Poroşenko yenidən Ukrayna prezidentliyinə namizəd olacaq

“Ukrayna prezidentliyinə namizədliyimi növbəti dəfə irəli sürəcəyəm”. APA-nın xəbərinə görə, bunu ölkənin keçmiş rəhbəri Petro Poroşenko “Al-Jazeera” telekanalına deyib.

Bununla belə, o bildirib ki, müharibə şəraitində seçkinin keçirilməsi mümkünsüzdür:

“Bunun üçün əvvəlcə hərbi əməliyyatlar başa çatmalıdır. Səsvərmenin tarixi məhz bundan sonra elan edilə bilər. Əgər ölkəmizi Avropa İttifaqına üzv qəbul etsələr, mən mütləq şəkildə Avroparlamentin üzvlüyünə namizəd olacağam”.

Petro Poroşenko ölkəsinin müharibədə məğlub olduğu ilə bağlı fikirləri rədd edib. O bildirib ki, Rusiya prezidentinin məqsədi Ukraynanı yer üzündən silməkdir:

“Müharibə ssenarisi əvvəlcədən belli olan filmə bənzəmir. Onun gedışatını və nəticəsini heç kim proqnozlaşdırma bilməz. Putinin nə Donbas, nə Kırım, nə Zaporijye, nə də Xersona ehtiyacı var. O, ölkəmizi məhv etmək istəyir”.

özünü necə müdafiə etsin?

Əllərini qaldırıb, təslim olub Putinə tərəf keçsinlər? Mən bu çağırışlarda məntiq görmürəm. Ya müttəfiq ölkələr Ukraynaya normal silah-sursat versinlər, ya da Kiyevin özünü müdafiə qabiliyyətini qurmağa mane olmasınlar”.

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublunun fikrincə, Qərbdən Ukrayna dövlətinə bu çağırışların olması normaldır: “Əvvəla, ABŞ-da ciddi narahatlıq var ki, Putin Rusiya şəhərlərinin vurulmasının qisasını çox pis şəkildə ala bilər. İkincisi, beynəlxalq hüquq normalarına uyğun davranmağa, yalnız işğal edilən ərazilər uğrunda döyüşməyə dəvət edir. ABŞ və BMT gələcəkdə ittihamlarla üzləşməmək üçün bu mövqedən çıxış etməlidirlər. Ancaq əminəm ki, pərdəarxasında Blinken və avropalılar Zelenskinin qulağına başqa sözləri pıçıldayırlar. Gördüyünüz kimi, Blinkendən fərqli olaraq, fransız nazir Kiyevə bəraət qazandırır. Hər halda, Patruşevin Moskva terroru-

dədir”, - deyər Patruşev vurğulayıb. Alyansın baş katibi Yens Stoltenberg isə bəyan edib ki, NATO-ya üzv dövlətlər Ukraynaya əlavə 100 milyard avro ayrılmasını müzakirə edəcək. O deyib ki, sözügedən məsələ 3 aprel görüşünün gündəliyinə salınıb. Ekspertlərə görə, bu addım alyansın Ukrayna ordusuna silah-sursat tədarükündəki rolunu artırmaq imkanı verəcək.

ABŞ isə Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Rusiya ərazisinə endirdiyi zərbələri dəstəkləmir. Dövlət katibi Entoni Blinken Kiyevin Rusiya neftayırma zavodlarına və digər obyektlərinə hücumları ilə bağlı Parisdə fransalı həmkarı ilə keçirdiyi mətbuat konfransında belə deyib. “İlk gündən siyasətimizin başlıca qa-

bağlı qeyd edib ki, Kiyev qanuni müdafiə çərçivəsində hərəkət edir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş katibinin sözcüsü Stefan Dujarrik də Ukraynanın Tatarıstan PUA hücumlarına qarşı çıxıb. “Biz mülki şəxslərə və infraqururura hücumlara qarşıyıq və bunu dayandırmağa çağırıq”, - BMT rəsmisi qeyd edib.

“The Guardian” nəşri Ukrayna Müdafiə Nazirliyinin Kəşfiyyat İdarəsinin (GUR) yüksək rütbəli rəsmilərinə istinadən xəbər yayıb ki, Kiyev bu ilin birinci yarısında Kırım körpüsünü vuracaq. Onlar körpünün dağıdılmasının “qacılmaz” olduğunu iddia edərək, üçüncü hücumu planlaşdırdıqlarını deyiblər. Mənbə əlavə edib ki, Baş Kəşfiyyat İdarəsinin rəhbəri Rusiya donanmasının Qara dənizdəki

lindən 100 mindən çox rusiyalı müqaviləli xidmətə daxil olub.

Müdafiə Nazirliyi iddia edir ki, orduya qatılanların əksəriyyəti müqavilə əsasında xidmət etmək niyyətini “Crocus”da terror aktı qurbanlarının “qisasını almaq istəyi ilə” əsaslandırır. Nazirlik bəyan edib ki, ötən həftə Rusiya şəhərlərindəki seçim məntəqələrində aparılan müşahidələr zamanı əksər namizədlər müqavilə bağlamağın əsas motivi kimi 2024-cü il martın 22-də Moskva vilayətində baş vermiş faciədə həlak olanların qisasını almaq istəyini göstərirlər. Beləliklə də əksər mütəxəssislərin proqnozları özünü doğruldur və Kreml doğrudan da xeyli qaranlıq tərəfləri olan bu terror aktını Rusiyada Ukraynaya qarşı nifrəti daha da artırmaq

zərbələr endirilir, təyyarələrdən “Kinjal” tipli raketlərlə bombardmanlar olunur, buna heç nə deyilmir, amma Kiyev Rusiyanın neft emalı zavodlarını dronla hücum edəndə qarşı çıxırlar? Fakt budur ki, müharibə gedir və savaşı aparılması qaydaları var. Mülki əhali, uşaq evləri, yaşayış məskənlərindən əlavə hər yerdə zərbə endirmək olar. Hətta Cenevrə konvensiyası qəbul ediləndə Rusiyanın bu cür qanadlı raketləri yox idi”. **Q.Hüseynli sual edir ki, indi Rusiya bütün qoşun növlərindən istifadə edərək yaşayış binalarını, həyat üçün vacib olan sənaye müəssisələrini bombardman edə bilər, amma Ukrayna neftayırma zavoduna zərbə vura bilməz?:** “ABŞ və Rusiya aranı qızıqdırırlar, indi Vaşinqton kənara çəkilib. Bəs Ukrayna xalqı

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanın turizm imkanları İsraildə sərgilənib

Azərbaycanın turizm imkanları Dövlət Turizm Agentliyi və Azərbaycan Turizm Bürosunun təşkilatçılığı ilə Təl-Əviv şəhərində keçirilən "Beynəlxalq Arahq dənizi Turizm Bazarı" (IMTM 2024) sərgisində təbliğ olunur.

"APA-Economics"-in agentliyə istinadən xəbərinə görə, sərgidə ölkəmizi Azərbaycan Turizm Bürosu, "Azərbaycan Hava Yolları" QSC, "Şahdağ" Turizm Mərkəzi daxil olmaqla, ümumilikdə 6 yerli tərəfdaş təmsil edir.

Milli stendi Azərbaycan Respublikasının İsrail Dövlətində fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Muxtar Məmmədov ziyarət edib.

Azərbaycan stendinin ziyarətçiləri ölkəmizin tarixi, zəngin milli mətbəxi, "Slow Food" və "Slow Wine" təcrübələri, adət-ənənələri, mədəni irsi, UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil olmuş obyektləri ilə tanış olur, müxtəlif turizm imkanları haqqında ətraflı məlumatlandırılırlar. Bundan əlavə, qonaqlar ölkənin mədəni landşaftının unikallığını nümayiş etdirən Azərbaycanın qədim yəhudi irsi haqqında məlumat əldə edirlər.

Stendin ziyarətçiləri üçün Azərbaycanın milli şirniyyatları və yerli şərablarını dequstasiya etmək şəraiti yaradılır.

Aprelin 4-dək davam edəcək sərgi çərçivəsində İsraildən və digər iştirakçı ölkələrdən olan təmsilçilərlə görüşlər və media nümayəndələri ilə müsahibələr təşkil edilir.

Məlumat üçün bildirək ki, 2023-cü ildə Azərbaycanı 29 093 İsrail vətəndaşı ziyarət edib.

"Nar" satış və xidmət şəbəkəsi artıq Şamaxıda!

Bütün ölkə ərazisində sərfəli rabitə xidmətlərini hər kəs üçün əlçatan etməyə davam edən "Nar" yeni konseptli mağazasını bu dəfə Şamaxı şəhərində təqdim etdi. Müasir görünüşü və rahatlığı ilə seçilən mağaza Şamaxı şəhəri N.Nərimanov küçəsi ilə M.Şəhriyar küçəsinin kəsişməsində yerləşir.

Mağazanın açılışında iştirak edən "Nar"-ın Baş İcraçı direktoru Qunnar Panke bildirib: "2024-cü ildə də bölgələrdə yeni "Nar" mağazalarını təqdim etməyə və satış şəbəkəmizi genişləndirməyə davam edirik. "Nar" olaraq, sərfəli qiymət siyasətimizə sadıq qalmaqla yanaşı, üstün müştəri təcrübəsi və yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətlərini müştərilərimizə əlçatan etməyə qərarlıyıq."

Mobil operatorun verən məlumata görə, "Nar" bu il ərzində daha 15 yeni mağazasını Azərbaycanın bölgələrində təqdim etməyi planlaşdırır. Müştərilər özlərinə ən yaxın "Nar" mağazalarının ünvanlarını operatorun rəsmi saytından (nar.az tps://www.nar.az/) tapa bilər.

"Nar" hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərməkdədir. "Nar" son 5 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriyönümlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

Taksi minik avtomobilləri ilə sərnişindaşmalarına buraxılış vəsiqəsinin alınması üçün hüquqi şəxslər və ya fərdi sahibkarlar Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyinə (AYNA) portal üzərindən elektron qaydada müraciət etməlidirlər.

E-xidmətə VÖEN-ə bağlı gücləndirilmiş elektron imza (SİMA, ASAN imza və s.) ilə daxil olmaq mümkündür. Bu prosedurları taksi sürücüləri keçə biləcəkmi? Çətinlik yoxdur? Diqqətçəkən məqamlardan biri də ərizəyə əlavə olunacaq sənədlər arasında sürücünün narkotik sərxoşluq vəziyyətinin, narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin istehlakı hallarının müəyyən edilməsi üçün aparılan tibbi müayinənin nəticəsi barədə məlumatın da tələb edilməsidir. Bu arayışı konkret hansı tibb müəssisəsi verəcək? Həkimlər burada bazar açmayaacaq ki? Ölkədə kifayət qədər narkotik istifadəçisi olan sürücünün olduğu da sirs deyil.

Onlar taksi sürmək hüququnu əldə edə bilmək üçün müalicəyə cəlb olunacaq, yoxsa birdəfəlik uzaqlaşdırılacaqlar? Digər bir maraqlı məqam da taksilərlə bağlı ağ və qırmızı rəng tələbidir. Bu hələ də dartsılır və konkretlik yoxdur. AYNA-dan bildirilib ki, bu tələb 1 iyul 2024-cü il tarixindən sonra ölkəyə gətirilən və ölkədə istehsal edilən taksilərə aiddir. Yeni 1 iyula qədər kim hansı rəngli maşınla qeydiyyatdan keçibse, 5-10 il də həmin maşınla çalışa biləcəkmi?

Nəqliyyat məsələləri üzrə mütəxəssis Elməddin Muradlı mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, taksi fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı keçirilən tədbirlərin ən vacibi sürücülərin sağlamlıq vəziyyətinin yoxlanılmasıdır: "Burada xüsusi önəm daşıyan məqam narkoloji və alkoqol yoxlamalarının həyata keçirilməsidir. Eyni zamanda sürücünün psixoloji vəziyyəti mütləq nəzərə alınmalıdır. Əgər psixoloji vəziyyəti normal deyilsə, ona sürücülük vəsiqəsi verilməməlidir. Çox təəssüflər olsun ki, ötən ildən başlayan bu prosesi izləyirik. Görürük ki, bəzi poliklinikalar, bəzi həkimlər yenə də bazar açıblar. Sağlamlıq arayışını çox rahat şəkildə satırlar. Düşünürəm ki, Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsi, Baş Prokurorluq, digər hüquq-mühafizə orqanları bu məsələlərlə ciddi məşğul olmalıdırlar. Burada insanların həyat və sağlamlığından söhbət gedirsə, mütləq bunlar incələnməli, hər bir məsələ diqqətlə nəzərə alınmalıdır. Əks təqdirdə, görülən bu qədər

Taksi sürücüləri üçün narkotest tələbi - kimlər sənəd ala bilməyəcək?

Ekspertlər hesab edir ki, keçirilən tədbirlərin ən vacibi sürücülərin sağlamlıq vəziyyətinin yoxlanılmasıdır, amma...

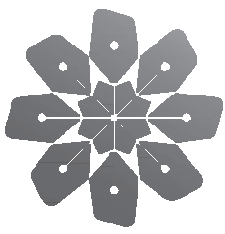
işin, qəbul edilən bu qədr qaydaların heç bir əhəmiyyəti qalmayacaq. Rəng məsələsi isə AYNA tərəfindən də açıqlandı, 2024-cü il iyunun 1-dən bu qərar qüvvəyə minir. İndiyə qədər ölkədə mövcud olan, iyunun 1-dək ölkəyə gətirilən istənilən rəng avtomobilin 15 ili tamam olmayıbsa, taksi fəaliyyətinə cəlb etmək olar. Bu maşınlarda texniki parametrlər olmalıdır, ADS sistemi, kondisioner sistemi də olmalıdır. Bundan sonra heç kim sovetin köhnə istehsalı olan, kondisionersiz avtomobilini gətirib deyə bilməz ki, təzədir. Texniki parametrləri, kondisioneri, ADS sistemi və ili uyğun gələn maşınlar qeydiyyata alına bilər. İyunun 1-dən sonra həm də 8 il məsələsi qüvvəyə minəcək. 8 il müddətinə ölkəyə gətirilən yeni avtomobillər taksi kimi qeydə alınacaq. Köhnələr yenə də 15 il işləyə bilirlər. 15 ili tamam olmayıbsa, bu müddətdə taksi fəaliyyəti ilə məşğul ola bilərlər. Ancaq əvvəldə dediyim kimi, burada əsas məsələ tibbi müayinənin düzgün aparılmasıdır. Bu, başdanasovdu aparılıbsa, həkimlər özbaşınalıq etsələr, heç bir əhəmiyyəti qalmayacaq. Yəni narkomanlar sükan arxasında qalacaq. Sənədlərin verilməsi məsələsinə gəlincə,

Nəqliyyat üzrə ekspert Yasin Mustafayev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı: "Rəsmi qeydiyyat olmalıdır. Əgər onlar fiziki şəxslədirsə, fiziki şəxs kimi VÖEN almalıdır. Əgər operator dursaydı, operator kimi qeydiyyatdan keçib VÖEN almalıdırlar. Təbii ki, bu fəaliyyət varsa, vergi ödəyicisi sayılır, elektron identifikasiya nömrəsi olmalıdır. Ola bilər müəyyən dövr çətinlik olsun, bəzi insanlar kompüterdən, rəqəmsal alətlərdən istifadə edə bilmirlər. Amma bu prosesi də keçməliyik. İkincisi, avtomobil nəqliyyatı haqqında qanunda tibb müəssisələri və avtoservislərlə müqavilə imzalanmalıdır. Həm nəqliyyat vasitəsinin texniki baxışı ilə bağlı, eyni zamanda həmin sürücünün sağ-

lamlığı ilə bağlı arayışı təqdim etməlidir. Bu da tələb olunan sənədlər siyahısındadır. İndi tibb müəssisəsində ya da avtoservisdə qanunsuzluq ediləcək, onlara qanunsuz sənəd verəcək, o başqa məsələ. Ümid edirik ki, buna ciddi nəzarət olacaq".

Qeyd edək ki, Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi məlumat yayıb ki, bu ilin iyunun 1-dən sonra taksi fəaliyyətinə icazə almaq üçün avtomobillərin yaşı 8 ildən az olmalıdır. İyunun 1-dək müraciət edənlərə bu tələb tətbiq edilmir. Nümunə olaraq qeyd olunub ki, avtomobil 2012-ci il istehsalıdırsa və iyunun 1-dək icazə üçün müraciət edilibse, bu zaman 3 illik icazə veriləcək və rəng tələbi tətbiq olunmayacaq. Agentlikdən o da bildirilib ki, 1 iyul 2024-cü ildən sonra taksi fəaliyyətinə icazə almaq üçün avtomobillərin yaşı 8 ildən az olmalıdır. Rəsmi məlumata görə, bu tələb 1 iyul 2024-cü ilədək müraciət edənlərə tətbiq edilmir. Nümunə: Avtomobiliniz 2012-ci il istehsalıdırsa, 1 iyul 2024-cü il tarixinə kimi icazə üçün müraciət etməsinizsə, 3 illik icazə alacaqsınız. Bu halda rəng tələbi tətbiq edilmir.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mediyanın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

“Aprelin 3-də Goranboy rayon Dəliməmmədli şəhər M.Zeynalov adına tam orta məktəbin şagirdləri arasında insident (şagirdlərin bir-birinə xəsarət yetirməsi) yaranıb”. Bu barədə Gəncə-Daşkəsən Regional Təhsil İdarəsi açıqlama yayıb.

Goranboy Rayon Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri müvafiq tədbirlər nəticəsində Dəliməmmədli şəhərində yerləşən tam orta məktəbin 11-ci sinif şagirdi A.Seyxova bıçaqla xəsarət yetirən şəxsin sinif yoldaşı U.Tağıyev olması müəyyən edilib.

Bu barədə APA-ya DİN-in mətbuat xidmətinin regional qrupundan bildirilib. Qeyd olunub ki, hazırda araşdırmalar davam etdirilir.

Hadisə barədə Gəncə-Daşkəsən Regional Təhsil İdarəsi də açıqlama yayıb.

Bildirilib ki, aprelin 3-də Goranboy rayon Dəliməmmədli şəhər M.Zeynalov adına tam orta məktəbin şagirdləri arasında insident (şagirdlərin bir-birinə xəsarət yetirməsi) yaranıb.

İdarənin və rayon təhsil sektorunun əməkdaşları da təhsil müəssisəsində araşdırma aparıb.

Bununla yanaşı, hüquq-mühafizə orqanlarına, Elm və Təhsil Nazirliyinin Uşaqların Müdafiəsi İdarəsinə, digər aidiyyəti qurumlara məlumat verilib. Hadisə ilə bağlı araşdırma aparılır. Araşdırmanın nəticəsi barədə ictimaiyyətə məlumat veriləcək.

Yeniyyətlərin son vaxtlar bu cür qəddarlaşmasının bir çox səbəbi var. Ekspertlər bildirir ki, bu qəddarlaşmanı yeniyyətlərin davranışlarında ailə və ətraf ilə münasibətdə görmək mümkündür. Burada müxtəlif səbəblər mövcuddur. Daha çox diqqət çəkən məqamlardan biri psixoloji faktordur. Bu gün ailədaxili konfliktlər, boşanmalar həmin ailədə böyüyən yeniyyətlərin psixologiyasına mənfi təsir göstərir. Həmçinin yeniyyətlərin ifrat dərəcədə informasiya ilə yüklənməsi, internet oyunlarından asılı olması onlarda əhval pozuntusuna, emosiyaların tez-tez dəyişməsinə gətirib çıxarır. Daha bir məsələ, yeniyyətlərdə zərərli vərdislərə aludəçilik var və bu da onların psixoloji vəziyyətində təsir edir.

Bezi yeniyyətlər yeni-

yetməlik böhranını çox ağır keçirir ki, bu da bir çox hallarda onların təhsildən uzaqlaşmasına, ailə ilə problem yaşamasına, ailə üzvlərinə, ata-anasına qarşı aqressiv davranmasına gətirib çıxarır. Bu cür hallar çoxdur.

Bəs prosesdən çıxış yolu nədədir? Ekspertlər növbədə psixoloji maariflənmə işləri aparılmalıdır. Əgər yeniyyətə yeniyyətlilik böhranını ağır keçirsə, mütləq psixoloji dəstək almalıdır. Həmçinin valideynlər bu işdə aktiv olmalıdır. Əgər valideyn yeniyyətmədə hər hansı neqativ davranış müşahidə edərsə, mütləq tədbir görməlidir ki, o problem daha da böyüməsin və böyük fəsadlar yaratmasın. Çox zaman valideynlər yaranmış problemi gizlədir ki, bu da bəzən böyük faciələrə gətirib çıxara bilər.

Uşaq aqressiyasının qarşısını belə almaq olar
Ekspertlər bildirir ki, uşaqların aqressiv davranışlarının qarşısını almaq üçün bir neçə üsuldən istifadə etmək olar:

1. Evdə qayda-qanun. Uşaqlara evdəki qayda-qanun öyrədilməyə qədər onlar bu haqda məlumatsız olurlar. Qaydaları uşaqlara öyrətmək sizin valideynlik vəzifələrinizdən biridir. Körpələr üçün toxunmaq və kəşf etmək maraqlıdır, buna görə də ətrafda uşaqların toxunmasını istəmədiyiniz dəyərli əşyalar varsa, götürün və ya gizlədin. Evin bir hissəsini uşaqların oynamağı və kitab oxuya bilməsi üçün ayırmağı nəzərə alın. Uşaqlar hər hansı bir mühüm qaydanı pozduqda, dərhal ona nəyi səhv etdiyini başa salın.?

2. Uşağı təhdid etməyin. Uşağa “etmə, yoxsa...” demək əvəzinə, müsbət davranışları gücləndirmək və alternativ davranış qaydaları öyrətmək daha səmərəli bir üsuldur. Məsələn, başa salın ki, gələn dəfə qəzəblənəndə, hissələrini sözlərlə ifadə etsin.

3. Uşağın diqqətini yayındırın. Uşağın onu qəzəbləndirən hadisələrə sağlam reaksiya verməyin yolla-

rını öyrədikdən, bəzən onun diqqətini yayındırmaqda pis heç nə yoxdur. Uşağın diqqətini onun sevdiyi şirniyyat və ya oyuncaqla deyil başqa bir mövzuya keçid edərək yayındıra bilərsiniz.

4. “Özünü idarə et”. Axı onlar hələ bunu bacarmırlar. Unutmayın ki, uşaqlarda özünü idarəetmə bacarığı azdır. Onlara qəzəbləndikdə təpik atmamağı, vurmağı və dişləməməyi öyrətmək əvəzinə, duyğularını sözlərlə ifadə etməyi öyrətməyiniz lazımdır.

5. “Bir-birimizi incitmərik”. Oyun yoldaşları ilə mübahisəyə etməyə başlayarsa, uşağın diqqətlə nəzərə alın. Kiçik bir fikir ayrılığı yaranıbsa, siz qarışmayın ki, uşaqlar özləri bunu həll etsinlər. Ancaq uşaqlar bir-birinə fiziki xəsarət yetirirsə və siz onlara “dayan” dedikdə buna məhəl qoymurlarsa, müdaxilə edin. Uşaqları kənara çəkin və sakitləşənə qədər ayrı saxlayın. Mübahisə son dərəcə şiddətli olarsa, oyun seansını bitirməli ola bilərsiniz. Onlara aydın şəkildə izah edin ki, “mübahisəni kimin başlaması” önəmli deyil, heç bir mübahisə bir-birlərini incitmək üçün bəhanə ola bilməz.

6. Dalaşmaq əvəzinə uşağın qəti tonda “yox” deyib üzünü çevirməyi, güzəştə getməyi öyrədin. Məsələn, siz uşağın fiziki zorakılıqdan daha təsirli və daha mədəni sözlərlə fikir ayrılıqlarını həll etməyi öyrədirsiniz.

7. “Əla”. Uşağın

müsbət davranışlarını görəndə, tərifləyin. Onun mehriban və qayğıkeş davranışlarını həmişə tərifləyərək gücləndirir.

8. Uşağı küncdə saxlamaq. Uşağın xoşagəlməz davranışına görə yüngül cəzalandırmaqda pis heç nə yoxdur. Məsələn, onu bir neçə dəqiqəlik küncdə saxlaya bilərsiniz.

9. Öz davranışınıza nəzarət edin. Həmişə uşağın ətrafında diqqətli olun. Uşağa müsbət davranış öyrətməyən ən yaxşı yollarından biri də öz davranışlarınıza nəzarət etməkdir. Qəzəbinizi sakit, dinc yollarla ifadə etsəniz, ehtimal ki, uşağın da sizdən nümunə götürəcək.

10. Güclü olun. Uşağın nizam intizamı ilə məşğul olarkən, özünü gücnəkar hiss etməyin və əlbəttə ki, üzr istəməyin. Uşağın sizin qarışıq hisslər içində olduğunuzu hiss edərsə, özünün haqlı və sizin isə “pis” olduğunuzu inanacaq. Uşağın təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olmaq ən zəruri valideynlik vəzifəsidir və bununla əlaqədar özünü gücnəkar hiss etmək üçün heç bir səbəb yoxdur. Uşağın səhv olduqda bunu başa düşməlidir, hərəkətləri üçün məsuliyyət daşımağa hazır olmalı və nəticələrini qəbul etməyi öyrənməlidir.

İnternet günahkardır - aqressiyanı körükləyir

Uşaqlarda aqressivliyin iki əsas səbəbi var: özünə diqqət çəkməyə çalışmaq: Belə uşaqlar böyük

qətsizliyindən əziyyət çəkirlər. Buna görə də tez-tez ağlayır, qışqırırlar. Onlar diqqət çəkməyin başqa yolunu bilmirlər. İstədiyinə nail olmaq: Məqsədinə çatmaq üçün qışqırmaq tək çıxış yoludur. Onlar istədikləri oyuncağa sahib olmaq, şirniyyat yemək üçün qışqırırlar. Buna görə də belə uşaqlara nəyi qadağan edəndə onun

FHN gözlənilən güclü küləklə əlaqədar əhaliyə müraciət etdi

Fövqəladə Hallar Nazirliyi gözlənilən güclü küləklə əlaqədar əhaliyə müraciət edib.

APA nazirliyə istinadən xəbər verir ki, müraciətdə deyilir: “Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin məlumatına görə, aprelin 4-ü gün ərzində hava şəraitinin dəyişərək, güclü külək əsəcəyi və yağıntılı olacağı proqnozlaşdırılır.

Qeyd olunanlarla bağlı Fövqəladə Hallar Nazirliyi əhaliyə müraciət edərək, gözlənilən güclü küləkli hava şəraiti ilə əlaqədar müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməyə çağırır.

Belə ki, güclü küləkli havada yüngül konstruksiyalı və müvəqqəti tikililərdən, bina və reklam lövhələrindən uzaq durmaq, elektrik dirəyi və naqillərinin, hündür ağacların altında dayanmamaq tövsiyə olunur.

Həmçinin güclü küləyin baş verən yanğınların söndürülməsi ilə əlaqədar yaratdığı çətinlikləri nəzərə alaraq, belə hava şəraitində yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına xüsusi ciddi riayət edilməlidir.

FHN təhlükə zamanı 112-yə zəng etməyi tövsiyə edib.

Uşaq və gənclər

ÜSAVAT
N 58 (8431) 4 aprel 2024

Cəmiyyətdə aqressiv uşaqlar artır - çıxış yolu

Hər şeyi internetin üzərinə atmaq olmaz, çünki...

səbəbini izah edin.

Uşaqlarda aqressivliyə səbəb olan amillər:

* Uşaqların internetdən çox istifadə etməsi, döyüş oyunları oynaması.

* Ailədə valideynlərin tez-tez dalaşması, səsini ucaltması.

* Uşağı döymək, məktəbdə onun üstünə çox getmək.

* Doğuş zamanı beynin zədələnməsi.

Uşaqlardakı aqressivliyin səbəbləri və onun aradan qaldırılması:

1. Hiperaktiv və aqressiv uşaq: Hərəkətli uşaqlarda disiplin yaratmaq o qədər də asan deyil. Belə hal qapalı şəraitdə böyüdülmə uşaqlarda aşkarlanır. Onlar cəmiyyətə çıxanda əsəbi, davakar olurlar. Bu cür uşaqlarla sakit danışmağa çalışın. Onlara səhvlərini özlərinin etiraf etməsinə öyrədin. Uşaqlarda özünəsevgi, başqasına rəhm etmək, böyüklərdən çəkinmək, təbiəti sevmək hisslərini aşılayın.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 58 (8431) 4 aprel 2024

Səhraya dolu yağdı, daşqın oldu

Səudiyyə Ərəbistanında anomal hava şəraiti hökm sürür. Belə ki, Mədinə əyalətində səhrada daşqın olub. Paytaxt Ər-Riyadın cənubunda Əl-Harika isə dolu yağıb, ardınca da daşqınlar olub. Sosial şəbəkələrdə bununla bağlı kadrlar yayılıb.

60 il yatmayan insan onu xilas edən içkidən danışdı

Vyetnamlı 80 yaşlı Thay Nqok son 60 ildə çətinliklə yatdığını bildirib. Nqok qeyd edib ki, 1962-ci ildə keçirdiyi xəstəlikdən sonra yuxusuzluqdan əziyyət çəkir. O, yuxusuzluğun onun Vyetnam müharibəsi zamanı yaranan posttravmatik stress pozğunluğunun qeyri-adi təzahürü olduğunu hesab edir. Yaşlı insan gündüzlər tarlalarda işlədiyini, gecələr isə evdə düşü şərabi hazırladığını bildirib. Kişi yalnız bu içkinin onu xilas etdiyini iddia edir. Onun sözlərinə görə, çoxlu miqdarda düşü şərabi içdikdən sonra bəzən bir-iki saatlıq yuxuya gedə bilib.

"Digər insanların yatdığına baxıram və paxılığım tutur. Aylı gecələrdə mən adətən çölə çıxıb əkinlərin arasındakı əlaqları təmizləyirəm və ya torpağı şumlayıram, çünki heç nə etmədən oturmaq dözülməzdir. Qəribə olan da budur: mən hər kəsden iki dəfə çox işləyirəm, amma heç də çiçəklənmirəm", - Nqok bildirib.

"Rəqs edən" tramvay sakinləri qorxuya saldı

Rusiyanın Novosibirsk şəhərində içərisində sənişinlərin olduğu tramvay hərəkət edərkən o yan-bu yana yırğalanmağa başlayıb, bu, yoldan keçən sürücüləri qorxuya salıb. Bununla bağlı video sosial şəbəkələrdə yayılıb. "Görün necə yellənir! Dəhşətdir! Harada sürməyin daha təhlükəsiz olduğunu bilmirsən - kələ-kötür yolda, yoxsa ictimai nəqliyyatda", - deyə videonu çəkən sürücü söyləyib. Kadrlarda avtomobilin əməlli-başlı

Alma ilə arıqlamağın sadə yolu

Mütəxəssislər arıqlamağın sadə üsulunu açıqlayıblar. Pəhriz zamanı almadan başqa heç bir yemək yemək olmaz. Hətta meyvələr məhdud miqdarda istehlak edilməlidir. Otaq temperaturunda (təxminən iki litr) standart miqdarda içməli su içmək lazımdır. Bu, çəkinizə çox təsir etməyəcək, ancaq bədəni təmizləyəcək və artıq mayeni çıxaracaq.

Pəhrizin klassik versiyası üç gün davam edir. İçməli su mineral su ilə əvəz edilə bilər, lakin maye qazsız olmalıdır. Bəzi insanlar bütün həftə bu sistemə sadıq qalırlar. Mütəxəssislər balanssız qidalanmanın potensial sağlamlıq risklərini qiymətləndirməyin vacib olduğunu deyirlər.

Alma pəhrizindən üç gündən çox istifadə etmək olmaz. Bu qaydalar əməl etsəniz, cəmi bir həftə ərzində beş kiloqrama qədər çəki itirəcəksiniz. Özünüzi tez bir zamanda qaydaya salmaq lazımdırsa, bu çox vacibdir.

Ancaq bundan sonra menyunu və həyat tərzini yenidən nəzərdən keçirməlisiniz.

yelləndiyi görünür. Şərtlərdə nəqliyyata "rəqs edən tramvay" adı verilib.

Bu xəstəliyi olanlar bolqar bibəri yeməməlidir

Qidalanma mütəxəssisi Natalya Qridina bolqar bibərinin kimlər üçün faydalı və təhlükəli olduğunu açıqlayıb. Mütəxəssisin fikrincə, bolqar bibəri vitaminlər, kalsium, maqnezium və dəmir ehtiva edən aşağı kalorili tərəvəzdür. Onun sözlərinə görə, bu, bir çox insanlar üçün çox faydalıdır, lakin bəzi xəstələr üçün əks göstərişdir:

"Tərəvəz sinir sisteminin fəaliyyətinə müsbət təsir göstərə bilər, yuxusuzluqla mübarizəyə faydalı təsir göstərir və tərkibində fol turşusu olduğuna görə hamilə qadınlar üçün də faydalıdır. Tərkibindəki lif isə mədə-bağırsaq traktının işinə kömək edir. Eyni zamanda ürək-damar sistemi, mədə-bağırsaq sistemi, qaraciyər və ya böyrək xəstəlikləri varsa, bolqar bibərinin istifadəsini məhdudlaşdırmaq və ya tamamilə aradan qaldırmaq lazımdır".

Bunları bilirsinizmi?

- * Araxis dinamit partlayıcısı düzəldilməsində istifadə olunur.
- * Saqqal 7-15 min tükdən ibarət olur və ildə 14 sm sürətlə uzanır.
- * Qarışqa dünyada həcminə görə ən böyük beynə malikdir. Bu, beyinin bədənə nisbətində görə hesab olunur.
- * 100 fincan kofeni dalbadal içmək birbaşa intihar etmək deməkdir.
- * Yatmış insanın boyu oyaq olan insandan yarım santimetr uzun olur.
- * Jül Vern 1863-cü ildə "Paris XX əsrdə" əsərində avtomobil, faks və elektrik stulunu dəqiqliklə qələmə alıb. Naşir əsəri Vernə qaytararaq, onu "gicbəsər" adlandırdı.
- * Cənubi Koreyada eyni soyadlı şəxslərin evlənməsi qadağandır.
- * İl ərzində insan qabırğaları 5 milyon hərəkət həyata keçirir.
- * Gündəlik istifadə etdiyimiz qayçıni Leonardo da Vinçi ixtira edib.
- * Son 4 min ildə insan heç bir yeni heyvan növünü əhlişdirə bilməyib.

Üç-yeddi yaşlı uşaqlar süni intellekti üstələdilər

Berkli'deki Kaliforniya Universitetinin (ABŞ) psixoloqları sübut ediblər ki, hətta süni intellektin ən qabaqcıl modelləri ixtiraçılıq və yaradıcı təfəkkür testlərində uşaqlardan geri qalır. Ekspertlərin qənaətləri "ChatGPT" ağıllı çat botunun müxtəlif obyektlərin qeyri-standart istifadəsi ilə bağlı problemlərin həllində 3-7 yaşlı uşaqlar ilə rəqabət apardığı təcrübəyə əsaslanır.

Nəticələr insan və süni intellektin imkanları arasında nəzərəcarpacaq uyğunsuzluğu aşkar edib. Uşaqlar müəyyən bir problemi həll etmək üçün tez-tez funksional mənalı, lakin vizual olaraq bir-birinə bənzəməyən obyekt seçərək əhəmiyyətli yeniliklər etmək bacarığı nümayiş etdiriblər. Bu, təkcə ənənəvi assosiasiyaları tanımaq qabiliyyətini deyil, həm də obyektlərin gizli funksional xüsusiyyətlərini qavramaq və istifadə etmək üçün mücərrəd düşüncədən istifadə edərək onlardan kənara çıxmaq qabiliyyətini göstərir.

Süni intellekt isə obyektlər arasında səthi assosiasiyaları müəyyən edə bilsə də, innovativ komponentdə nəzərəcarpacaq çatışmazlıq göstərib. Yeni məqsədlər üçün obyektlərin seçilməsi tapşırığı verildikdə, süni intellekt çox vaxt bu obyektlər üçün yeni funksional proqramlar tapmaq qabiliyyətinə malik olmadığı üçün ənənəvi assosiasiyalara üstünlük verib. "Hətta kiçik uşaqlar süni intellektin dərk edə bilmədiyi bəzi suallara ağıllı cavab verə bilirlər. Bu onu göstərir ki, süni intellekt sistemləri bizim kimi ağıllı deyil. onlar kitabxananın və ya axtarış sisteminin yeni bir formasıdır. Onlar mövcud mədəniyyət və bilik bazasını effektiv şəkildə ümumləşdirir və bizə ötürür", - tədqiqat müəllifi Yunis Yu izah edib.

Yaponiyada hamının soyadı eyni olacaq

2531-ci ilə qədər Yaponiyada hamının soyadı eyni olacaq. Bu barədə Tohoku Universitetinin iqtisadiyyat professoru Hiroşi Yoşidanın apardığı araşdırmağa istinadən məlumat yayılıb. Elmi araşdırmalara görə, təxminən 500 ildən sonra Yaponiyada hər kəs "Sato" soyadını daşıyacaq. Professor izah edib ki, "Sato" Yaponiyada ən çox yayılmış soyadıdır və 2023-cü il məlumatlarına görə, yaponların 1,529%-i bu soyadı daşıyır. Lakin "Sato" soyadlı cütlüklərin sayı durmadan artır. Bu temp davam edərsə, 2446-cı ilə qədər əhalinin yarıdan çoxu "Sato" soyadını daşıyacaq, 2531-ci ilə qədər isə bütün Yaponiya vətəndaşlarının soyadı eyni olacaq. "Dəgər hamı "Sato" olarsa, o zaman bəlkə də bizə adlar və ya rəqəmlərlə müraciət etmək lazım gələcək", - alim qeyd edib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAVİ: 1.500